

A V E M A R I A

ŠT. 12 – LETNIK 100 – DECEMBER 2008

NUMBER 12
VOLUME 100
DECEMBER 2008

AVE MARIA is published monthly by
Slovenian Franciscan Fathers of the Cu-
study of the Holy Cross (USPS 038-960)
14246 Main St., P. O. Box 608,
Lemont, IL 60439-0608

Phone (630) 257-3106
e-mail: bs1935@sbcglobal.net
www.avemaria-izlemonta.com

Second Class Postage Paid
at Bolingbrook, IL 60440

Subscription rates:
USA \$20; outside USA \$25.

Editor: Fr. Bernardine Sušnik, OFM
Manager: Fr. Vendelin Spendov, OFM

Change of Address and Postmaster notices
of undeliverable copies should be sent to:

Ave Maria
14246 Main Street
P. O. Box 608
Lemont, IL 60439-0608

AVE MARIA

VSEBINA – DECEMBER 2008

- 265 KOLEDAR
UREDNIK VAM – *P. Bernardin Sušnik*
- 266 ADVENTNA SPODBUDA – *Benedikt XVI.*
SRČECE SNEŽINKE – *P. Vladimir Kos*
- 267 NEDELJSKE MISLI – *P. Bernardin Sušnik*
- 268 IGNACIJ KNOBLEHAR – *Franc Jaklič*
- 269 BRALI SMO... *razni viri*
- 270 ADVENT – *Jospeh Ratzinger – Benedikt XVI.*
SVETA LUCIJA – *Niko Kuret*
- 272 ZIMSKI KRES IN BOŽIČNI PRAZNIK – *Niko Kuret*
- 273 sveta zgodovina: "SVETA" ZGODOVINA – *Henri Daniel-Rops*
- 274 iz bogoslužja: LITURGIJA PRIHODNOSTI – *Ivan Likar*
- 275 BREZMADEŽNO SPOČETJE DEVICE MARIJE – *Anton Strle*
- 277 FRANČIŠKOV BOŽIČ – *Tomaž Celano*
- 278 SVETI PAVEL – VERSKO IN KULTURNO OKOLJE – *Benedikt XVI.*
- 279 KRITIKA KRŠČANSTVA NI IZNAJDBA NAŠEGA ČASA
- 280 naša kultura: UBALD VRABEC – *Silvester Čuk*
- 281 islam: ENOSTAVNO POMORITI
- 282 misijoni: »ALI BI ŠLI Z MENOJ?« – *P. Vladimir Kos*
VERSKA SVOBODA – *Bernardo Cervellera*
- 283 KENIJA – *agencija Misna*
- 284 KITAJSKA, ANGOLA, NIGERIJA, TANZANIJA, KAZAHSTAN
– *agencija Misna*
- 285 ETIOPIJA, BURUNDI, NEPAL, SUDAN – *agencija Misna*
za narodov blagor: POVOLILNA REALNOST – *P. Bernardin Sušnik*
- 288 MOZAIK MOJEGA ŽIVLJENJA – *P. Janez Žurga*
3. stran platnic: BARAGOVİ DNEVI
MISIJONSKI POMENKI – *Marica Lavriša*
4. stran platnic: DAROVİ, RAJNI

Cerkev sv. Miklavža, škofa, je nekako na sredi poti med naseljema **Sela pri Ajdovcu** in **Veliki Lipovec**. Je podružnica župnije **Ajdovec**, ki izhaja iz pražupnije Dobrnič. Cerkev je iz 14. stoletja, vendar je bila pozneje večkrat prezidana. Stoji na nadmorski višini 480 metrov. Ker je bila župnijska cerkev v Ajdovcu leta 1942 požgana, je podružnica sv. Miklavža služila za redno nedeljsko bogoslužje vse do leta 1990, ko je novo cerkev v Ajdovcu posvetil nadškof dr. Alojzij Šuštar. Naselje Veliki Lipovec ima kljub svojemu zvonečemu imenu komaj kakih 100 prebivalcev, še manjša pa so Sela. V tem naselju je tudi rojstna hiša svetniškega kandidata, škopskega škofa Janeza Gnidovca (+ 1932). Cerkev in obe naselji imata zelo lepo lego v dolinici sredi okoliških gozdnatih hribov, kjer so popolnoma odmaknjeni od prometnega hrupa, vendar ne daleč od glavne ceste po dolini Krke, kakor tudi do glavne povezave v Trebnjem. Dostop je iz Dvora pri Žužemberku preko Srednjega Lipovca, kjer se ločita cesti v Ajdovec in Veliki Lipovec.

December ni samo zadnji mesec koledarskega leta, ampak tudi prvi mesec cerkvenega leta, saj se to začenja s *prvo adventno nedeljo*, ki smo jo leto praznovali 30. novembra. Tako se v decembru zvrstijo še *tri adventne nedelje* (7., 14., 21.), zadnja nedelja (28.) pa je posvečena *Sveti Družini*. Decembra je tudi eden največjih Marijinih praznikov: **Brezmadežno Spočetje** (8.), ki je zapovedan praznik. Verska resnica o Marijinem brezmadežnem spočetju je bila razglašena leta 1854, prikazovanja v Lurdu, kjer se je Marija predstavila z besedami: »Jaz sem Brezmadežno Spočetje« pa so potrdilo te resnice. Časovno je ta praznik povezan z Marijinim rojstvom (mali šmaren, 8. septembra), saj med obema poteče 9 mesecev. Marijino brezmadežno spočetje je treba ločiti od Gospodovega oznanjenja (25. marca): Marija je bila spočeta po naravni poti, pa obvarovana izvirnega greha, Jezus pa je bil spočet čudežno po posredovanju Svetega Duha. Še nekaj godov: jezuit in misijonar *Frančišek Ksaverij* (3.); mučenka *Barbara* in patriarh ter cerkveni učitelj *Janez Damaščan* (oba 4.); dobronik otrok in odraslih škof *Miklavž-Nikolaj* (6.); *Loretska Mati Božja* (10.); redovna ustanoviteljica *Ivana Frančiška Chantal* (12.); mučenka *Lucija* (13.); redovnik in cerkveni učitelj *Janez od Križa* (14.); apostol Evrope v času obnove po protestantski reformaciji, jezuit in cerkveni učitelj *Peter Kanizij* (21.); duhovnik *Janez Kancij* (23.); prva starša *Adam in Eva* (24.); **zapovedani praznik Jezusovega rojstva – božič** (25.); prvi mučenec diakon *Štefan* (26.); apostol in evangelist *Janez* (27.); *Nedolžni otročiči* (28.), na katere spominja običaj tepežkanja; škof in mučenec *Tomaž Becket* in kralj *David* (oba 29.) ter papež *Silvester I.* (31.), ki zaključuje koledarsko leto.

Leto je naokrog in pred vami je decembrska številka stotega letnika. Sto let od izida prve številke bo minilo šele marca 2009, in kot sem obljubil, bodo izšle vsaj še tri prihodnje številke v enaki obliki in zasnovi, kot izhaja Ave Maria že kar nekaj let. Mnenja tako običajnih bralcev kot tudi strokovno priznanih poznavalcev svetovnega verskega tiska, kaže da je ta zasnova pravilna. Profesor in pisatelj Alojz Rebula jo je (nenaprošen) v tržaški Mladiki 4/2005 pod naslovom "Skromna revija z neskromno vsebino" ocenil, da zanimivo dopolnjuje panoramo slovenske periodične publicistike. Dve leti pozneje pa je profesorica in pisateljica Zora Tavčar (enako nenaprošena) v isti publikaciji zapisala naslednje: »... menim, da zlasti Ave Maria naravnost preseneča po širokem zajemu problematike in po smislu za razpon razgledov v "dalj in šir", kot bi temu rekel Župančič. Naj dodam temu še posrečeno kombinacijo modernih uredniških prijemov in igrivo vpletanje nekaterih preizkušenih staromohorjanskih "receptov"«. Glede na navedeno in sodeč po neredkih pismih, ki izražajo podobno pohvalno mnenje, ne vidim prav nobenega razloga, da bi zasnovo mesečnika spreminjal.

Kar zadeva izhajanje AM pa še vedno pričakujemo čudež, ki bo prinesel sredstva pri nezadostnem številu naročnikov. Do zdaj ga še ni bilo.

Na tretji strani platnic boste našli neke vrste slikovno reportažo o Baragovih dnevih 2008 v Jolietu in Lemontu. Ko sem jo delal, sem imel občutek, da je to enak trud kot prizadevanje tiste dame, ki je iskala čevelj, ki bo znotraj številka 9, zunaj pa številka 6. Pa mi ni kazalo drugega. Če bi objavil samo nekatere, ki so sodelovali pri bogoslužju, bi se drugim povetil nos (kar sem že doživljal). Da bi objavljali samo škofo in duhovnike, pa tudi ne gre. Vsekakor pa je bilo določeno, da bodo Baragovi dnevi 2009 v Marquette.

Decembra se spominjamo naslednjih rajnih sobratov: P. Gabriel Estok (4. dec. 1964); P. Rihard Rogan (6. dec. 1994); P. Tomaž Hoge (7. dec. 1990); Br. Robert Hochevar (7. dec. 1997); P. Hugo Bren (8. dec. 1953) in Br. Humil Šavelj (23. dec. 1965). Gospod naj jim nakloni večni mir.

Božičnemu voščilu na tej strani pridružujem tudi svoja osebna voščila.

P. Bernardin

DECEMBER – GRUDEN

- 1 P Eligij, šk.; Natalija (Božena), spok.; Ananija, muč.;
- 2 T Herta, dev.; Blanka, spok.; Janez Ruysbroek, red.;
- 3 S Frančišek Ksaver, red., Sofonija, prerok;
- 4 Č Barbara, dev., muč.; Janez Damaščan, šk., c. uč.;
- 5 P PRVI PETEK; Saba, op.; Gerald iz Brage, šk.;
- 6 S PRVA SOBOTA; Nikolaj (Miklavž), šk.;
- 7 N **II. ADVENTNA NEDELJA;** Ambrož, šk., c. uč.;
- 8 P **MARIJINO BREZMADEŽNO SPOČETJE;**
- 9 T Valerija, muč.; Peter, Fourier, red.; Abel, očak.;
- 10 S Loretska Mati božja; Melkijad, pap., muč.;
- 11 Č Damaz I., pap.; Sabin, šk.; Barsaba, muč.;
- 12 P Ivana Frančiška Chantal, red. ust.; Amalija, muč.;
- 13 S Lucija, dev., muč.; Otilija, dev.; Jošt, pušč.;
- 14 N **III. ADVENTNA NEDELJA;**
- 15 P Kristina, dev.; Marija di Rosa, red. ust.;
- 16 T Adelhajda, cesarica.; Albina, dev., muč.;
- 17 S Lazar iz Betanije; Olimpija, red. ust.;
- 18 Č Modest Jeruzalemski, red.; Gracijan, šk.;
- 19 P Urban V., pap.; Favsta, spok.; Tea, muč.;
- 20 S Evgen in Makarij, muč.; Dominik Siloški, op.;
- 21 N **IV. ADVENTNA NEDELJA;**
- 22 P Demetrij (Mitja), muč.;
- 23 T Janez Kancij (Kentski), duh.; Viktorija, dev., muč.;
- 24 S SVETI VEČER; Adam in Eva;
- 25 Č **GOSPODOVO ROJSTVO, BOŽIČ;**
- 26 P Štefan, prvi diakon, prvi mučenec;
- 27 S Janez Evangelist, ap.; Fabiola, spok.;
- 28 N **SVETA DRUŽINA;**
- 29 P Tomaž Becket, šk., muč.; David, kralj.;
- 30 T Rajner, šk.; Egvin, šk.; Liberij, šk.;
- 31 S Silvester I., pap.; Katarina Labouré, dev.

*Če ta mesec grmi,
prihodnje leto viharje rodi.*

*Kakršnen advent
– tak post.*

*O božiču se spodobi malo snega
in malo belega kruha.*

*Dež na Štefanje (26/12) obeta
le malo žita prihodnjega leta.*

SLOVENSKI FRANČIŠKANI V AMERIKI ŽELE USEM PRIJATELJEM IN ZNANCEM, PREDUSEM PA USEM NAROČNIKOM IN BRALCEM NAŠEGA MESEČNIKA »AVE MARIA«, DA BI JIM BOŽJE DETE OB SPOMINU SVOJEGA ROJSTVA PRINESLO SVOJ OBILEN BLAGOSLOV!

**Majhno je človeško srce, pa neizmerne so njegove želje.
Le premisli človek, kaj vse si ti želiš, pa koliko napačnega!**

bl. Anton Martin Slomšek

ADVENTNA SPODBUDA

Benedikt XVI.

Ves advent je v ozračju veselega in nestrpnega pričakovanja božičnega praznika. Pridi, Gospod Jezus! To ponavljamo pri molitvi v teh dneh, ko pripravljamo svoje srce, da bo uživalo veselje Odrešenikovega rojstva. Zadnji adventni teden pa s svojim bogoslužjem še posebno spremlja in podpira naše notranje popotovanje z vedno ponavljajočimi se povabili, da bi sprejeli Odrešenika in ga prepoznali v ponižnem Otroku, ki leži v jaslih.

To je skrivnost božiča, ki nam ga mnogi simboli pomagajo bolje razumeti. Med njimi je simbol luči, ki je v svojem duhovnem pomenu eden najbogatejših. Na naši severni polobli božič sovпада s tistimi dnevi leta, ko sonce končuje svojo padajočo krivuljo in nam začenja po stopnjah podaljševati dnevno luč, kakor se to dogaja v zaporedju letnih časov. To nam pomaga bolje razumeti misel na luč, ki zmaguje nad temo. Ta simbol označuje resničnost in se dotika človekove najbolj notranje zasebnosti: mislim namreč na luč dobrega, ki premaguje zlo, na ljubezen, ki zmaguje nad sovraštvom, na življenje, ki izziva smrt. Na to notranjo luč, božjo luč nam daje misliti božič, ki nas ponovno spominja na oznanilo dokončne zmage Božje ljubezni nad grehom in smrtjo. Zaradi tega je običajna devetdnevna pred božičem polna pomembnih omemb luči. Pričakovanega Odrešenika so narodi pozdravili kot »Vzhajajoče Sonce«, zvezdo, ki kaže pot in vodi v temi in nevarnosti sveta blodeče ljudi k odrešenju, ki ga je Bog obljubil in Kristus uresničil.

Na veselo praznovanje Odešenikovega rojstva v družinah in naših cerkvenih skupnosti se pripravljamo medtem ko moderna in potrošniška kultura skuša izriniti krščanske simbole iz praznovanja božiča. Zato si vsi prizadevajmo spoznati vrednost božičnih tradicij, ki so dediščina naše vere in naše kulture in jih prenašajmo na nove rodove. Ko vidimo ceste in trge okrašene z bleščečimi lučkami, se spomnimo, da te luči govore o neki drugi luči, ki je nevidna očem, ne pa srcu. Ko jih občudujemo, ko prižigamo sveče v cerkvah ali lučke doma pri jaslicah in božičnem drevescu, naj se naš duh odpre resnični duhovni luči,

ki je bila darovana vsem ljudem dobre volje. Bog z nami, rojen v Betlehemu iz Device Marije, je zvezda našega življenja!

»O Vzhajajoči, svit večne luči in sonce pravice: pridi in razsvetli vse, ki sedijo v temi in smrtni senci.« S tem klicem adventnega bogoslužja prosimo Gospoda, naj pospeši svoj slavi prihod med nas, saj samo v njem lahko najdemo izpolnitev resničnih pričakovanj človeškega srca. To Sonce, ki ne zaide, naj nam da moč vedno hoditi po poti resnice, pravice in ljubezni! Skupaj z Marijo preživljajmo v molku in poslušanju čas, ki nas loči od božiča. Ona, ki je bila vsa odeta v luč Svetega Duha, naj nam pomaga razumeti in živeti v polnosti skrivnost Kristusovega rojstva.

P. Vladimir Kos SJ – Tokyo

SRČECE SNEŽINKE

*Zapel ti bom o srčecu snežinke,
Iz drobne vodne kapljice dom je,
in ko jo mraz poljubi, spremeni
se v zvezdico, resnično se smehljaje.*

*Pod sneg se skrrije v svilnati lepoti,
dotlej da žarek jo mimogrede
zazre v kristalno rožnati krasoti –
saj luč je nesebično razodetje.*

*Zapel še bom o srčecu Snežinke,
ki ne ugasne, se ne vrne v led.
Sam Sin božanstva je postal njen Sin –
a ona se je skrila v zemsko bedo.*

*Kraljica zdaj je, bela bolj kot sneg!
Bolj kot kristal srce Ji tli ljubeče.
Do kam, do kam priprošnje moč Ji sega?
Do tja, kjer se iskri Kraljestvo sreče.*

NEDELJSKE MISLI

7. december

2. adventna nedelja

IZRAVNAJTE GOSPODOVE STEZE

Mr 1,1-8

Medtem ko je evangelij prve adventne nedelje – letos je bila še v novembru – posvečen drugemu Kristusovemu prihodu, obravnavajo evangeliji ostalih treh adventnih nedelj “začetek”, torej pojav Jezusa v zgodovini, ki ga naznanja osebnost Jezusovega sorodnika Janeza Krstnika. Markov evangelij opušča vse podatke o Krstnikovem izvoru – kar vemo o njem, vemo iz Lukovega evangelija. Pri Marku je Janez enostavno “prišel”, izraz, ki ga v Svetem pismu dostikrat srečamo ob nastopih raznih prerokov. Tudi njegovo oznanilo se navezuje na starozavezne preroke: kot Malahija je tudi Krstnik tisti, ki Bogu pripravlja pot. Marko ga opiše kot izrednega spokornika, ki se zaveda, da je njegova vloga samo začasna: »Za menoj pride močnejši od mene in jaz nisem vreden, da bi se sklonil pred njim in odvezal jermen njegovega obuvala.« Pojav Janeza Krstnika je izhodišče Jezusovega oznanjevanja in začetek novega razdobja v zgodovini človeštva. To mora biti za kristjana vsak advent: začetek novega iskanja Boga, poglobljenega razumevanja Kristusovega veselega oznanila. Ne gre pozabiti, da na koncu adventa ne stoji božič, ampak Kalvarija – Kristus nas ni odrešil s svojim rojstvom, ampak s trpljenjem, smrtjo in vstajenjem. Naj ponovim: tudi za nas je med rojstvom in vstajenjem naš delež trpljenje.

14. december

3. adventna nedelja

GOSPODA NE POZNATE

Jn 1,6-8.19-28

Tudi Janezov evangelij se v svojem začetku ustavi ob osebnosti Janeza Krstnika. Opiše ga kot tistega, ki je prišel, »da bi pričeval o luči«. To njegovo pričevanje narašča ob zasliševanju duhovnikov, ki so si hoteli priti na jasno o njem. Zanika, da bi bil on Mesija, zanika celo, da bi bil prerok. Sebe označi z Izaijevimi besedami kot »glas vpijočega v puščavi«, ki Odrešeniku pripravlja pot. S tem opraviči tudi svoj krst: njegov krst z vodo je znamenje pokore in napoveduje drugačen krst, ki prihaja: zakramentalni krst odpuščanja grehov in podelitve Svetega Duha. V prologu Janezovega evangelija je Kristus predstavljen kot »luč«. Razsvetliti ljudi ne pomeni dati jim možnost, da bi razumeli vse Božje posege v svet. Ti ostanejo slej ko prej skrivnost. Razsvetliti ljudi pomeni dati jim možnost, da resnice vere in morale, ki izhajajo iz razodetja, s pomočjo nauka Cerkve razumejo in se po njih ravna v času, v katerem živijo. Vedno je namreč navzoča skušnjava, da bi stvari odklanjali, češ da je naš čas drugačen od tistega, v katerem so bile resnice razodete in oznanjene. To sicer drži, toda učiti se iz zgodovine ne pomeni zgodovino suženjsko

posnemati, ampak vedno veljavna načela upoštevati in uresničiti v tistem času, v katerem smo.

21. december

4. adventna nedelja

RODILA BOŠ SINA

Lk 1,26-38

Razodetje Mariji, da bo postala Odrešenikova mati, je zadnja faza “začetka”, torej nastopa Kristusa v zgodovini. Vsebinsko ima tri stopnje: 1. naznanilo Jezusovega rojstva, ki je povezano s pravno neoporečnim položajem Jožefa ne glede na Marijino devištvo in omemba Marijinega strahu pred neznano bodočnostjo; 2. razlaga, da se ji ni treba bati, ker je izbrana za Odrešenikovo mater – torej zahteva po zaupanju v Boga; 3. opozorilo na enkratnost tega dogodka, ki je izven normalne človeške izkušnje in je posledica posebnega Božjega posega – kot dopolnilo je primerjava nenavadnega spočetja Janeza Krstnika pri sorodnici Elizabeti. Izjava, s katero Marija sprejema svojo nalogo z besedami: »Glej dekla sem Gospodova,« je logična posledica teh treh stopenj oznanjenja, ki obenem kaže, kakšen naj bo človekov odnos do zaupanja ob dogodkih, ki jim izvora, pomena in cilja ne moremo dojeti. Vedno lahko opazamo isto: niti človeški načrti, računi in prizadevanja, niti človekova veličina, moč in iznajdljivost ne morejo vplivati, kaj šele določati delovanje Boga v našem času. Božje misli niso naše misli, Božja pota niso naša pota. Prav je, da je človek prizadeven in da misli naprej ter načrtuje, vendar ne sme nikoli pozabiti, da mora ob vsem vedno reči z Marijo: Gospodov služabnik sem!

28 december

Sveta Družina

DETE JE RASTLO

Lk 2,22-40

S poročilom o Jezusovem darovanju v templju se končuje evangelij Jezusovega otroštva, ki stoji na začetku Lukovega evangelija, izhaja pa iz mnogo starejšega vira, ki se nam ni ohranil. S tem seveda odpade “pobožna pravljica”, češ da je te zadeve Marija sama razkladala Luku, ki jih je potem zapisal. Odlomek je pomemben predvsem zaradi dejstva, da se je Sveta Družina kljub svojemu izjemnemu položaju v zgodovini podvrgla vsem takrat veljavnim predpisom, torej tudi očiščevanju matere in darovanju prvorojenca. Pri-pomba »njegov oče in njegova mati sta se čudila temu, kar se je o njem govorilo,« – prerokba starega Simeona namreč – ima globlji pomen: Sveta Družina si je šele počasi prihajala na jasno, kakšno je njeno poslanstvo. Darovanje prvorojenca, ki je imelo za druge žene samo simboličen pomen, je pri Mariji čisto realno: Jezus bo ostal Božja last. Bog bo naredil iz njega trpečega služabnika in mati ga bo izgubila. To je meč, ki jo bo presunil. Ta zavest bi morala biti živa v vsaki krščanski družini: otroci so Božji dar in tudi Božja last. Prej ali slej jih bodo starši izgubili in bodo šli svojo pot. Toda v družini se morajo na to pot pripraviti, tako kot je Jezus v njej rasel in bil vedno bolj poln modrosti.

IGNACIJ KNOBLEHAR

ozemlje in prebivalstvo osrednjeafriškega misijona

nadaljevanje

Vzhodnosudanski zamorci ali Niloti

nadaljevanje

Živina je bogastvo in upanje Dinka črncev. Za to, kar se nanaša na živino, zlasti na govedo, imajo več izrazov kakor mi. Otroci se najrajši igrajo z glinastimi kravicami in volički. Vse, kar pride od goveda, je tem črnecem čisto in plemenito. Zoper komarje se močijo s sečem govedi in se potresejo s pepelom, zato zelo smrdijo. Za bolna goveda imajo posebne kočice in jih tam najskrbneje zdravijo. Silna, nam nerazumljiva žalost se polasti črnca, če mu govedo pogine, saj mu je skoraj ljubše kakor žena ali otroci. Od poginule živali sam nič ne užije, ampak vso prepusti sosedom. Nekaj dni nosi okoli vratu vrv, ki je bila žival z njo privezana, in vsakomur razklada svojo nesrečo. Žive in zdrave koljejo samo kože; le pri posebnih svečanostih pobijejo tudi vola, na primer pri sklepanju miru, na ženitnini, na pogrebščini. Dolga pota, boleznin in zveri jim vsako leto ugonobijo vsaj deseti del črede.

Pri ribolovu

S poljedelstvom se Dinka črneci malo pečajo. Delo prepuščajo ženskam, češ da zanje ni častno. Tudi pri njih so pridelki precej skupna last; drug k drugemu se hodijo gostit ali si tešit lakoto. Če ne dobijo zlepa, kradejo in ropajo; včasih celo odstranijo streho, da pridejo do žitnih shramb. Lakoto trpijo zlasti tisti otroci, ki nimajo očeta ali tudi matere in ki bi jih moral preživljati najbližji sorodnik, a jih noče. Ob lakoti vse sili k misijonski postaji in pripravljeni so se dati krstiti in sploh vse storiti, kar misijonarji hočejo in želijo, seveda vse samo do prihodnje žetve dure. Takrat pa pozabijo na vse svoje prestane tegobe in na vse dobre sklepe; jedo in pijejo, plešejo in pojo. – Njih napevi so v mehkem molu.

Narodnih spevov o junakih nimajo, ker nimajo skupne zavesti, da pripadajo istemu narodu. Čeravno je rod Bati tako številen, niso nikoli imeli skupnega vladarja. Vsaka vas se vlada zase pod vodstvom pogla-

varja in njegovih svetovalcev. Za vladarja navadno določijo najbolj uglednega dežarja, to je moža, ki po njihovem prepričanju more priklicati dež ali ga pa tudi odpoditi. K dežarjem hodijo po navsote v svojih perečih zadevah in se jih natančno držijo. Duh prejšnjega dežarja preide, tako mislijo, v naslednjega. Nobena ga pa ne pustijo, da bi dočakal starost, ker bi zaradi njegove vedno večje onemoglosti ljudstvo preveč trpelo: ne bi bilo dežja, pritisnil bi glad, črede bi se redčile, nad ljudi in živali bi prišle bolezni in druge nesreče. Ko torej dežar začuti starostno onemoglost, sam zaprosi, da mu izkopljejo grob. Iz njega jim govori zadnje opomine. Potem ukaže, naj ga živega zakopljejo. Če bi ne maral iti sam v smrt, bi ga umorili.

Dinka so zelo svobodoljubni in so znali svojo svobodo zmerom obraniti z orožjem. Zato si jih niso upali loviti za sužnje, razen včasih ženske, ki so pa potem svojim novim gospodarjem delale velike preglavice. V vojski so Dinka složni in hrabri, a tudi kruti. Na vojsko gredo samo neporočeni.

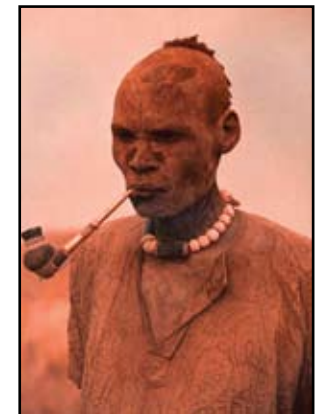
Sovražijo vse, kar je tujega. Zato je tudi misijonarjem težko priti do njihovih src.

Bárijci

Knoblehar in njegovi misijonarji so delovali zlasti med Barijci v Gondókoru in v okolici. Imeli so pa prav malo uspehov. Ta črni rod stanuje od vseh Nilotov najbolj na jugu: na ravnini, ki se preko nje začne počasi pomikati Beli Nil, ko je prišumel iz gorate dežele Ugande, in pa na nizkih gričih in grebenih, ki se vzdigujejo z levega dela te ravnine proti Belgijskemu Kongu (Kongo Brazzaville danes). Na severu so pomešani z rodом Beri, ki je precej manjše postave. Barijska dežela je zelo lepa. Travnate planjave se menjavajo z gozdnatimi griči, čedne hišice gledajo izpod visokih dreves. Tukaj rastejo zlasti kuruléngi. Njihovi sadeži so podobni našim orehom; z oljem, ki ga iztiskajo iz njih, si mažejo kožo, da jim v ostrem vetru ne razpoka in jih ne skeli. Okrog vsake kočice je speljan pokrit hodnik. Kočo in gospodarska poslopja obdaja živa meja iz visoke, rumeno cvetoče evforije, ki je podobna kaktusu.

Dinka v oklepu

Tobakar

LONDON – Škof Andrew Burnham iz Ebbsfleeta je v imenu tistih anglikancev, ki se ne strinjajo z odločitvijo generalne sinode Anglikanske cerkve o možnosti posvečanja žensk v škofinje, prosil papeža Benedikta XVI., naj **nad tovrstnimi anglikanskimi župnijami v prihodnje bdijo katoliški škofje**. S tem v zvezi se je že pogovarjal s kardinaloma Levado in Kasperjem.

LUBLIN – V Lublinu na Poljskem so se prvič na strokovnem obisku mudili **študentje iz Geigerjevega kolegija v Potsdamu, ki se pripravljajo na rabinsko službo**.

Nadškof Zycinski je njihov obisk in druženje s katoliškimi vrstniki s Poljske imenoval »novo kakovost srečevanj«, temelji pa predvsem na dialoški odprtosti.

BRUSELJ – Prvič se je zbralo na vrhunskem srečanju *več kot 400 predstavnikov vladnih in nevladnih organizacij, ustanov EZ in Romov. Razmere, v katerih živijo Romi, so »temna senca na vesti Evrope 21. stoletja«*, je povedal komisar za socialne zadeve pri EZ.

NEW DELHI – Vlada v indijski zvezni državi Karnataka je izjavila, da je pripravljena **plačati odškodnino za okrog 25 cerkva in cerkvenih stavb**, ki so jih v divjanju v nedeljo 14. septembra poškodovali mladi nestrpni hindujci. Tudi nasilja ne bo trpela. Mladi izgredniki naj bi se maščevali za misijonsko delo kristjanov.

DUNAJ – Pomožni škof Franz Scharl je pri letnem srečanju evropskih narodnih ravnateljev za pastoralno oskrbo priseljencev povedal, **da bo treba priseljence iz Afrike v prihodnje še bolj pritegniti k dušnopastirskim prizadevanjem Cerkve**.

FRANKFURT – Škof Jorge Solorzano iz Matagalpe v Nikaragvi je ob obisku v Nemčiji povedal, da **katoliškim šolam v tej državi trda prede, saj je vlada napovedala, da jim bo odtegnila denarno podporo**. Če se bo to res zgodilo, bodo morale šole dvigniti pristojbine, kar pa bo povzročilo, da številni starši ne bodo več mogli pošiljati svojih otrok vanje zaradi višje šolnine.

KUALA LUMPUR – Cerkve, človekoljubne organizacije in borci za spoštovanje državljanskih pravic so od oblasti zahtevali, naj takoj **izpustijo poslanko Tereso Kok in aktivista Raja Petra Kamaruddina**, ki sta urejala zelo priljubljeno spletno stran Malezija danes. Priprli so ju, ker naj bi prekršila "zakon o notranji varnosti".

LA PAZ – Bolivijski škofje so pozvali h **takojšnjemu prenehanju nasilja v državi**, ki je zahtevalo več življenj, povzročena pa je bila tudi velika gmotna škoda na javnih in zasebnih poslopih. Do izgredov je prišlo zaradi nasprotovanja petih provinc predsedniku Evu Moralesu.

KRAKOV – Predsednik parlamenta EZ Hans-Gert Pöttering je na konferenci z zelo uglednimi cerkvenimi udeleženci (kardinal Sodano, madžarski primas kardinal Erdő) **katoliško Cerkev pozval, naj podpre Lizbonsko pogodbo in evropsko integracijo**, saj ta pogodba priznava vlogo Cerkve v javnem življenju.

PARIZ – Po ocenah, ki jih je ob svetovnem dnevu učiteljev 5. oktobra *navedel Unesco*, bi za dosego cilja "Izobrazba za vse" v **svetu potrebovali še 18 milijonov učiteljev, od tega v Sloveniji 30.000**.

NEW DELHI – V severnoindijski zvezni državi Uttara-

khand so neznanci v samostanu blizu mesta Dehradun **umorili 60-letnega redovnika in 35-letno redovnico**. Po mnenju poznavalcev naj bi šlo za naklepni zločin, saj so nestrpni hindujci duhovniku grozili že prej.

BRASILIA – *Brazilski primas kardinal Geraldo M. Agnelo* je ostro **obsodil izkoriščanje latinskoameriških priseljencev v ZDA in Evropi**. Dejal je, da bo Latinska Amerika napredovala, vendar zelo počasi, saj jo bremeni siromaštvo in brezposelnost pa tudi pomanjkanje zavesti kako zelo so potrebne etične in moralne vrednote.

SALZBURG – *Kaldejski nadškof Louis Sako iz Kirkuka* je na letnem zasedanju Pobude za krščanski vzhod **pozval Zahod, naj sprejme krščanske begunce iz Iraka** in jim zagotovi delo, stanovanje in izobrazbo. Na to čaka na deset tisoče beguncev iz Iraka v Jordaniji, Siriji in drugih državah Bližnjega vzhoda.

ASSISI – V mestu sv. Frančiška Asiškega so pred kratkim **odprli oziroma podaljšali romarsko Frančiškovo pot (»Via Francigena«) iz Assisija do Rima**. V prihodnjih mesecih bodo romarsko pot *iz Assisija podaljšali na zahod Italije v Toskano*. Ta pot je del obsežnega projekta evropskih romarskih poti, s katerim naj bi romarjem približali dežele in njihove kulturne zaklade.

CIUDAD DE MEXICO – Primas katoliške Cerkve v Mehiki *kardinal Norberto Rivera Carrera* je ob vse večjem nasilju v tej državi **pozval k večji družbeni pravičnosti**. Vse odgovornosti v boju proti temu zlu ni mogoče naložiti na varnostne organe; potrebna je moralna prenova vseh družbenih slojev.

BERLIN – *Deset nemških škofov* je od 29. septembra do 3. oktobra **romalo po Turčiji**. Vodil jih je kölnski nadškof kardinal Joachim Meisner. Med drugim so obiskali Carigrad in rojstni kraj apostola Pavla Tarz. Nemški škofje namreč že dolgo pozivajo turško vlado, naj dovoli, da bodo v tem kraju uredili krščansko romarsko središče.

PARIZ – *Nekdanja ameriška ministrica za zunanje zadeve Madeleine Albright* je v pogovoru za francoski katoliški dnevnik La Croix zatrdila, da **sedanjih sporov in težav ni mogoče rešiti brez sodelovanja verstevs**. Politiki namreč lahko, pri številnih konfliktnih nareddijih usodne napake, če ne poznajo verskih korenin udeležencev pogajanj. Tako bi v sporu glede Jeruzalema bi morali v mirovni proces vključiti verske avtoritete.

VATIKAN – *Prefekt Apostolske signature ameriški nadškof Raymond Burke* je v pogovoru za Avvenire izjavil, da so **ameriški demokrati zaradi svojih stališč do splava in bioetičnih vprašanj na poti, da postanejo "stranka smrti"**. *Še posebej je obsodil Joea Bidna in Nancy Pelosi*: »Oba se kažeta kot dobra katoličana, vendar napačno in tendenciozno razlagata cerkveni nauk.« Kritizira tudi ameriško škofovsko konferenco, da ne zavzame enotnega stališča do prepovedi obhajanja katoliških politikov, ki se zavzemajo za liberalizacijo splava.

VATIKAN – *Tiskovni urad Svetega sedeža* je za svetovni dan sredstev družbenega obveščanja, ki ga bomo praznovali 31. maja prihodnje leto objavil geslo: **Nove tehnike – nove povezave. Za kulturo spoštovanja, dialoga in prijateljstva**.

advent

čas veselja, ki ga ne more izgnati nobeno trpljenje

Advent ni le čas navzočnosti in pričakovanja Večnega; ker je oboje, je na poseben način čas veselja, in sicer poduhovljenega veselja, ki ga ne more izgnati nobeno trpljenje.

Morda lahko to najbolje razumemo, če gremo do dna notranji vsebini naših adventnih običajev. Domala vsi ti običaji imajo svojo korenino v besedah Svetega pisma, ki jih Cerkev v tem času uporablja kot molitvene besede; verno ljudstvo je tukaj Sveto pismo tako rekoč prevedlo (prestavilo) v vidno.

Tako je na primer v Psalmu 95 beseda: »Tedaj naj vriskajo drevesa v gozdu pred Gospodom, ki prihaja.« Liturgija je to v povezavi z drugimi psalmskimi besedami razširila v stavek: »Gore in griči bodo peli hvalnice pred Bogom, in vsa drevesa v gozdu bodo ploskala z rokami, ker prihaja Gospod, Vladar, ki bo gospodoval na veke.«

Okrašena drevesa božičnega časa niso nič drugega kot poskus, da bi na viden način uresničili te besede: Gospod je tukaj – tako so verovali in vedeli naši predniki, torej mu morajo drevesa iti naproti, se skloniti pred njim, postati hvalnica svojemu Gospodu. In iz istega vernega prepričanja so uresničili besedo o petju gora in gričev, in to petje gora, ki so ga intonirali, zveni vse do našega časa in nam daje nekoliko slutiti Gospodovo bližino, ki je edina lahko človeku podarila takšne zvoke.

Celo navidezno tako zunanji običaj kakor božično

pecivo ima svojo korenino v božični liturgiji Cerkev, ki v teh dneh zahajajočega leta prevzema čudovito besedo Stare zaveze: »Tisti dan se bo zgodilo: z gora bo kapljalo sladko vino in s hribov bo teklo mleko.« V takšnih besedah so ljudje takrat izrazili strnitev svojih upanj na odrešeni svet. In spet je bilo tako, da so naši predniki obhajali božič kot dan, ko je Bog resnično prišel. Ko pride v božični noči, tako rekoč deli med. Potem mora biti res, da se na zemlji cedi med; kjer je on tam je izginila vsa zagrenjenost, tam sta v soglasju nebo in zemlja, Bog in človek, in med, medeno pecivo, je znamenje tega miru, sloge in veselja.

Tako je božič postal praznik obdarovanja, ob katerem posnemamo Boga, ki se je sam daroval in nam s tem še enkrat dal življenje, ki je dar šele tedaj, če se mleku bivanja pridruži med ljubezni, ljubezni, ki je ne ogroža nobena smrt, nobena nezvestoba in noben nesmisel.

Vse to se je končno zlilo v veselje nad tem, da je Bog postal otrok, ki nas spodbuja, naj zaupamo kakor zaupajo otroci, naj darujemo in se pustimo obdarovati.

Morda nam je težko sprejeti te zvoke veselja, če nas mučijo vprašanja, če nas v isti meri zdelujejo bolezen telesa in duševni problemi in nas bolj silijo k temu, da protestiramo proti nerazumljivemu Bogu.

Toda znamenje upanja, katero je ta otrok, je dano prav stiskanim. Prav zato je moglo prebuditi tako čist odmev, da njegova tolažilna moč gre do srca celo nevernim.

Morda naj bi advent obhajali ravno s tem, da brez odpora odpremo svojo dušo za prijazna znamenja tega časa, da se brez spraševanja in tuhtanja pustimo ogreti od njih in potem polni zaupanja sprejmemo brezmejno dobroto otroka, ki je edini lahko storil, da gore pojejo, in je drevesa gozda spremenil v hvalnico.

Niko Kuret

sveta Lucija

13. grudnia

O sv. Luciji je malo zgodovinskih pričevanj. Da jo je Cerkev že zgodaj častila, dokazuje nagrobni napis iz konca 4. ali začetka 5. stoletja v Sirakuzah na Siciliji, kjer naj bi bila svetnica doma. Svetnico upodablja mozaik iz 6. stoletja v Ravenni. Njen legendarni življenjepis v "Zlati legendi" Jakoba de Voragine (+ 1298) je nastal po nekem grškem opisu njenega mučeništva iz 6. stoletja. Iz tega črpajo vse poznejše Lucijine legende. Svetnica je živela v 3. stoletju.

Po prvotni legendi je bila že zgodaj kristjanka in je odbila poganskega snubca. Le-ta jo je zatožil pri oblasti. Po brezuspešnih poskusih mučenja ji je rabelj z mečem predrl vrat.

V izročilu ljudske – in tudi cerkvene – pobožnosti pa je sv. Lucija zavetnica vida. Skoraj vse podobe jo kažejo s pladnjem in parom oči na njem. V prvotni legendi za to ni nobene opore. Njeno ime sicer spominja na luč (latinsko lux), na vid, toda to je premalo za takó

pomembno zavetništvo. Razlago dobimo v nekoliko poznejši legendi, ki dodaja nov dogodek iz Lucijinega življenja: njen snubec naj bi se zaljubil v njene lepe oči, ona pa si jih je izdrla in mu jih poslala. Toda angel ji je prinesel druge.... Ta nova poteza v Lucijini legendi je bila znana že Danteju (1265-1321) in tudi italijanska likovna umetnost že zgodaj upodalja sv. Lucijo samo še s pladnjem in očmi.

Zanimivo je, da pripoveduje natanko tak dogodek tudi legenda o sv. Otiliji, alzaški redovnici iz 15. stoletja, ki jo je zaradi njenih lepih oči snubil angleški kralj in grozil razdejati samostan, ako mu prednica Otilije ne izroči. Značilno je, da goduje sv. Otilija skupaj s sv. Lucijo 13. decembra! Ne spuščamo se v razglabljanje o zvezah med obema legendama, povejmo smo, da je bilo Lucij med mučenkami zgodnjega krščanstva veliko; ob Sicilijanki Luciji iz Sirakuz je bila najbolj znana neka rimska matrona istega imena. Njune legendarne poteze so se tako prepletle, da jih zgodovinar danes ne more več ločiti. To pobožnih kristjanov pri njihovem čaščenju ni motilo.

Čaščenje sv. Lucije se je s Sicilije že v 7. stoletju razširilo v Rim. Okoli leta 1000 se je že močno razmahnilo in je seglo v Francijo in Španijo. Do poznega srednjega veka je zajelo še druge dežele. K temu so pripomogli njeni domnevni ostanki, ki so jih pod konec 10. stoletja prinesli v Metz v sedanji Franciji. Toda tudi v Benetkah jih imajo baje že le leta 1204 dalje. Metz je postal izhodišče Lucijinega čaščenja v nemških deželah, iz Benetk pa je po posredovanju Ogleja prišlo med Slovence in sploh v območje Vzhodnih Alp. V naši hrvaški sosesčini je Lucijino čaščenje verjetno nekoliko starejše. Posredovali so ga benediktinci, ki so imeli svoje samostane vzdolž jadranske obale in po otokih (Lošinj, Krk); ime sv. Lucije srečamo v glagolskem napisu na slavni "baščanski plošči" (iz ok. 1100). Na Krku se je do danes ohranila za Lucijino vrsta zanimivih šeg.

God sv. Lucije je postavila Cerkev na 13. december. Mučenci godujejo v koledarju na dan svoje mučeniške smrti. Smrtni dan sv. Lucije je zavil v legendarnost, vrhu tega pa se je strnilo v njeni osebi več svetnic istega imena. Toda dan njenega koledarskega godu zato ni samovoljen; Cerkev je imela z njim povsem jasen namen.

Po starem (julijanskem) koledarju je bil 13. december najkrajši dan leta. To je povedal Primož Trubar:

*Šent Vid ime dan nerdalši,
Lucija pak ner ta kratši;
spet Vid ima nuč nermanšo,
šent Lucija pak nerdalšo.*

Podobno se glasi prekmurski pregovor: »*Lücija, kratki den, je znano usen lüden.*«

V tem času, posebno pa na ta dan, takšna je bila vera, po svetu gomazi strahov; svet je odprt, »patet mundus«, vsi duhovi prihajajo na dan. Svet se pogreza v temo, najdaljša noč grozi s pogubo in smrtjo. Sredozimka, ženski demon, čigar prvotno pogansko ime nam je danes neznano, straši te dni na območju severoza-

hodno od Balkana in po jugovzhodnem obrobju Alp. Cerkev je se zoperstavila tej ženski pošasti mraka in teme s svetlo osebo svetnice, ki je že z imenom, simbolom, prinašala luč, svetlobo: s sv. Lucijo. Za ta posebni namen prvotne poteze njenega legendarnega življenja niso bile zanimive, tem zanimivejši pa je bil dogodek z očmi, ki jih je svetnica žrtvovala in čudežno spet pridobila. Saj so oči organ, ki dojemata svetlobo. Zato začne prevladovati tudi v upodobitvah svetnica s pladnjem in očmi na njem.

Svetnica Lucija je izbojevala čuden boj. Ni ji uspelo, da bi svojo temno nasprotnico zatrla. Še več. Nasprotnica je opustila svoje pravo ime, tako da ga danes sploh ne poznamo, in privzela Lucijino. Zato še dandanes hodijo v delu Srednje Evrope: med medjimurskimi Kajkavci, med panonskimi Slovenci, med gradiščanskimi Hrvati in njihovimi nemškimi sosedi, po južnem Češkem in Moravskem, in po delu Ogrskega v noči od 12. na 13. december "Lucije" in strašijo otroke. Poganska, "temna" Lucija se je tesno oklenila krščanske, "svetle".

Ko je papež Gregor XIII. leta 1582 uvedel novi ("gregorijanski") koledar in se je zato začetek zime pravilno premaknil za 10 dni naprej, na 22. december, ko je astronomsko res najkrajši dan in najdaljša noč, "temna" Lucija ni sledila "najdaljši noči", ampak je ostala pri svoji "svetli" nasprotnici dne 13. decembra; svetnica je zdaj celo izgubila nekaj svojega nekdanjega pomena. To je spodbudilo nov val čaščenja, posebno v baroku, da bi se veljava svetnice okrepila.

Na slovenskem ozemlju odsevajo ta prizadevanja v številu Lucijinih cerkva. Značilno je, da je število podružnic neprimerno večje od števila župnijskih cerkva. Mnoge od njih pa so še danes ali so bile do nedavnega sloveče božje poti. Na slovenskem Koroškem imamo tri kraje, kjer častijo sv. Lucijo: v Rožu pri Šentrupertu v šentiljski župniji, na Trati v Ziljski dolini ter podružnico sv. Lucije na Blatu pri Žvabeku v Podjuni. Kot božje poti slovijo Skaručna v vodiški župniji na Gorenjskem, Podgora pri Trziču (Sv. Lucijo pod Dobrčo v begunjski župniji, Blato v Podjuni in Studenice pri Poljčanah na Štajerskem. Svoje dni so romali tudi v Žalec blizu Celja, kjer ima župnijska cerkev posebno kapelo sv. Lucije. Močno je bila v čisljih sv. Lucija v Dražgošah v Selški dolini, kjer je stolovala v slavnem "zlatem" oltarju, ohranjenem danes v muzeju v Škofji Loki.

Kako zelo je sv. Lucija med našim ljudstvom priljubljena, priča izrek z Gorenjskega: »*Pomagaj nam Bog in ljuba Devica Marija, za oči pa sveta Lucija!*«...

Sv. Lucija je na tej strani Alp naposled izvojevala

zmago nad Sredozimko. To ji ni uspelo v prvih stoletjih, uspelo ji je šele z drugim valom čaščenja, ki je nastopil v baroku. Toda ta val je poniknil na vzhodnem obrobju

slovenskega ozemlja. Baročno čaščenje sv. Lucije, ki je prihajalo od juga, iz Italije, semkaj ni prodrlo. Zato hodi tod, v panonskem območju, še zmerom "temna" Lucija,

Niko Kuret

zimski kres in božični praznik

Zgodovinar Prokopij (ok. 500-558) nam v svojem opisu gotske vojske poroča o zanimivi šegi prebivalcev skrajnega evropskega severa. Poslali so na 35. dan dolge zimske noči oglednike na najvišje gorske vrhove, naj bi se razgledali za soncem. Ko se je pokazalo, so odhiteli domov in javili, da bo sonce v petih dneh posijalo v doline. To veselo oznanilo so sprejeli domačini z bučnim veseljem. Še v temi so začeli slaviti svoj največji letni praznik. Prokopij pripominja: »Mislim, da so ti otočani vendarle v skrbeh, da bi sonca nekoč ne bilo več, čeprav se jim vrača leto za letom...«

Naši kraji sicer ne poznajo dolge zimske noči brez sonca, kakršna nastopa na skrajnem severu, vendar je v davnih rodovih indoevropske skupnosti tičal podoben strah. O tem pričajo čarodejna dejanja, ki so hotela umirajoče sonce obdržati pri življenju, mu pomagati z ognjem, dejanja, ki so skušala otrplo, če ne že kar mrtvo naravo oživiti, ji vliti življenjsko moč.

Čas mrtve narave je bil tudi čas mrtvih. Po islandskih sagah so postali rajni v grobovih nemirni že z jesenjo. Vstajali so iz grobov, prihajali med žive, posegali v njihovo življenje. Treba jih je bilo z žrtvami počastiti, si jih pridobiti. To vsem indoevropskim narodom skupno verovanje se je v raznih šegah ohranilo do današnjih dni tudi med slovenskim ljudstvom.

Splošno razširjena je bila nadalje vera, da se v tem

času sproščajo še druge, neznane naravne moči, ki skušajo usodno vplivati na človeško življenje. To je čas, ko je »svet odprt – mundus patet« – vsemu dobremu in hudemu. "Oni" svet, ki je človeškim očem in človeškim ušesom sicer zaprt, se odstre za kratke hipe: mogoče je pogledati v prihodnost, dognati svojo bodočo usodo, da, jo s čarom, magijo, celo spremeniti – hudemu se izogniti, dobro si pridobiti... Ne samo predniki, tudi v raznih demonih utelešene naravne sile se zdaj svobodno gibljejo med živimi ali pa se s truščem prepeljavajo pod nebom. Posebno nevarni so v dvanajstih nočeh med božičem in sv. tremi kralji; pravijo jim ponekod na Slovenskem »volčje noči«. Vseh teh duhov in strahov so se naši indoevropski predniki bali, se jih skušali ubraniti. Odtod razni obredni obhodi našemljenih moških, pozneje samo mladeničev, ki so tekali, plesali, skakali, topotali, divjali, razsajali, da bi ali sami prikazovali nadzemska bitja ali pa jih preganjali. Oglašali so se po hišah in pri tem po ustaljenih postavah zahtevali darove. V krščanstvu so to različna zla bitja – to smo že večkrat poudarili – dobila drugo ime: prelevila so se v glavnem v hudiče in coprnice. V le-te je trdno verjel še Martin Luther, ki je sicer skušal pospraviti s "poganstvom", in o njih niti podvomil ni naš sicer tako razgledani Valvasor... Vera v coprnice pri nas – in tudi drugod – še danes ni docela iztrebljena.

Krščanstvu ni uspelo, da bi stara verovanja, posebno pa stare obredne šege, do kraja pregnalo. Zlasti le-te so se razcepile in se – kakor smo že mogli opozarjati – uvrstile v krščanski svetniški kalendarij. Do naših dni ni bilo mogoče s koreninami izruvat starodavnih verovanj in pregnati večidel že nerazumljivih obredov.

Sredi poganske teme je z nastopom krščanstva zažarela svetloba božičnega praznika. To pa se ni zgodilo čez noč.

Malo je znano, da je bilo treba čakati 300 let, preden se je uveljavil v Cerkvi praznik Kristusovega rojstva. Še danes natančno ne vemo, ali so ga uvedli leta 336 ali 354, vemo pač, da je papež Liberij I. 360 sezidal v Rimu kapelo božjega rojstva v cerkvi, ki je od 9. stoletja dalje znana kot bazilika Santa Maria Maggiore. S tem, da se je Rim odločil za praznik Kristusovega rojstva, je nasprotoval Vzhodni Cerkvi, ki je slejkopej slavila le 6. januar kot praznik Epifanije, razglašanja Gospodovega. Misel o praznovanju dneva Kristusovega rojstva se v Cerkvi ni zlahka uveljavila. Še veliki Origen je videl v tem pogansko šego in tudi sv. Avguštin mu ni bil na-

klonjen. Na drugi strani so že zdavnaj poprej skušali z zapletenimi računi dognati pravi dan Kristusovega rojstva (npr. Klemen Aleksandrijski, + pred 216), pri čemer so prihajali do zelo različnih izsledkov; nazadnje so se vendarle sporazumeli za noč od 24. na 25. december.

Ta čas se je kril s poganskim praznikom rojstva nepremaganega Sonca (Dies Natalis Solis Invicti) dne 25. decembra. Ker so praznovanje rimskega zimskega kresa enako veselo praznovali tako pogani kot kristjani, se je Cerkev tem rajši odločila za ta dan, ko naj bi veseli dogodek Kristusovega rojstva prekril poganski spomin mladega Sonca. Tembolj, ker je pomenilo Mitrovo češčenje, vera, ki je iz Irana prišla v rimski imperij in je imela Sonce za najvišje božanstvo, mladi krščanski Cerkev resno nevarnost. Cerkev je tudi upala, da bo z novim praznikom pregnala šumne poganske obhode saturnalij (od 17. do 23. decembra) in januarskih kalend (1. januar), ki seveda niso bile rimska posebnost, ampak so izvirale – kakor smo pravkar videli – iz indoevropske pradavnine. To se Cerkvi kajpak ni posrečilo do kraja, čeprav so o tem razpravljale že v prvih krščanskih stoletjih številne sinode in koncili.

V Vzhodni Cerkvi je bilo treba dosti truda, da se je naposled le uveljavil praznik Kristusovega rojstva. To povzemamo iz božične pridige sv. Janeza Krizostoma v Antiohiji leta 386. Prvo božično praznovanje v Carigradu je opravil sv. Gregorij Nacianški leta 397, okoli leta 430 so božični praznik sprejeli v Egiptu, medtem ko ga armenska Cerkev še danes ne pozna.

V Vzhodni Cerkvi so se rešili nasprotja tako, da so praznik Kristusovega rojstva sicer sprejeli, pa ga prenesli na 6. januar, na nekdanji praznik Epifanije.

Stari Bizanc je razglasil ta dan za državni praznik. Pri tem so hote ali nehote soodločali oziri na praznovanje starogrškega boga Dioniza, zavetnika rodovitnosti in vina, ki so ga slavili na ta dan od pamtiveka kot starogrško dediščino po vsem ozemlju starega Bizanca. Tudi pozneje, ko se je božični praznik osamosvojil in je 6. januar postal spet samo praznik Epifanije, je le-ta v primerjavi z božičem ohranil večji blišč, pač v podzavestnem spominu na nekdanje izročilo Dionizovih slavnosti.

A tudi rimska Cerkev je sprejela praznik Epifanije. Z njim je končavala božično dobo, sveto dvanajstodnevje ("dodekahémeron"), potrjeno na sinodi v Toursu leta 567. Stare poganske "volčje noči" so prenesli in jim dali nov, blag krščanski pomen. Odkar so v 6. stoletju začeli obhajati na ta dan god sv. treh kraljev, pa se je praznik z novo vsebino še bolj priljubil ljudstvu v vsej rimski Cerkvi.

Sicer pa je ostal božič dolgo časa praznik, ki so ga obhajali le v cerkvah. Le-te so bile pač slavnostno ozaljšane z zelenjem in preprogami, bogoslužje pa so povzdigovali vanj vpleteni božični prizori, izhodišče poznejših božičnih iger. Toda minilo je še nekaj stoletij, da se je praznovanje Kristusovega rojstva premaknilo iz cerkva tudi drugam. S 14. stoletjem ga srečamo najprej po ženskih samostanih. V značilnem mističnem vzdušju je doživel dogodek v Betlehemu poseben sijaj. Toda šele barok in protireformacija sta približala božični praznik družini, prenesla cerkveno praznovanje v meščanske in kmečke domove. S koledniški igrami, čudovitimi božičnimi pesmimi in z jasljami je postal božič – poleg velike noči – največji praznik tudi slovenskega ljudstva.

sveta zgodovina

Henri Daniel-Rops

LJUDSTVO SVETEGA PISMA

Četrta del

JUDOVSTVO IN MESIJANSTVO

Tretje poglavje

NOTRANJE ŽIVLJENJE SKUPNOSTI

"Sveta" zgodovina

Od ure, ki je bil Abraham v Uru na Kaldejskem poklican k novemu cilju, pa do ure, ko je bila velika slutnja naroda izpolnjena z upanjem na nekega odrešenika, so pretekla stoletja in mnogo svetovnih dogodkov je šlo preko zemlje. Dve tisočletji ločujeta ta dva enako skrivnostna dogodka, toda rdeča nit brezhibne logike ju neovržno združuje. Ni je zgodovine, ki bi bolj kot izraelska dajala vtis, da je bila pokorna nekemu notranjemu razvoju in da je iz okoliščin naredila zgolj

sredstvo za svojo lastno bitnost. Teža tega majhnega ljudstva je bila tako velika in vpliv, ki je izhajal iz njega, tako znaten, da se začenjamo spraševati o vzrokih te duhovne plodnosti in da skušamo temu zaporedju dogodkov najti njegov pomen.

V ta namen bo treba iti preko meja zgodovine in prestopiti na področje teologije. Bossuet je predložil logično razlago v svojem delu *Discours sur l'Histoire universelle – Razprave o vesoljni zgodovini*, ki je brez

dvoma temeljno: če »ta je dolga veriga posameznih vzrokov, ki so ustvarjali in uničevali imperije, odvisna od skrivnostnih ukazov Božje Previdnosti«, mora toliko bolj imeti nadnaravni smisel usoda tega ljudstva, ki bo nosilo v sebi gotovost Božje obljube. Ti izraelski ljudje so bili kljub vsem svojim napakam privilegirane

priče neke edinstvene resnice: »vsa njihova zgodovina, vse kar jih je doletelo od dne do dne, ni bilo nič drugega kot neprestani razvoj navdihov, ki jim jih je dal Sveti Duh«. Ljubosumno so varovali neko veliko luč, toda »šele na Mesijev dan se bo ta velika luč pojavila in razkrila«.

Če ostanemo zgolj na področju zgodovine, je mogoče narediti tri opazke, ki gredo v Bossuetovem smislu. Prva nas pripelje do Izraelove neuničljivosti. Zares osupljivo je in razumsko nerazložljivo,

da je ta zares majhen narod šel skozi stoletja ne da bi izginil. Kaj je ostalo od Hetitov, Hiksov, Asircev, Partov? In vendar so ta ljudstva ustvarila velike imperije, gospodovala so nad neizmernimi ozemlji. Večkrat se je zgodilo, da je od Izraela ostala le peščica ljudi, toda niti Egipt, niti Asirija, niti udarci Babilona, niti grška zapeljivost uničila tega semena, ki je bilo vedno pripravljeno roditi nove poganjke. In do današnjih dni ta dedna in nezvesta rasa, raztresena po svetu nadaljuje svoje neuničljivo bivanje kot ost v živem mesu narodov, ki jih vznemirja in jih sili, da se vprašujejo.

Sam razvoj, ki je sledil tej zgodovini kliče k drugi opazki. Večkrat smo poudarili njegov napredujoči značaj. Ni ga mogoče zanikati. Izrael se brez prestanka duhovno bogati na dva načina: s poglobljanjem že spre-

jetih resnic in z dodajanje nekaterih novosti. Abraham je položil neuničljiv temelj vere v enega Boga, Mojzes je oblikoval Postavo in razglasil bistvena načela, in preroki, ki so dokončno povezali vero in moralo, so postavili zgled vsem verstvom sveta. Po njihovih stopinjah je skupnost, ki se je vrnila iz izgnanstva, v neskončnosti svoje nesreče in svojega upanja odkrila metafiziko in moralo, s katero se ni moglo primerjati nobeno ljudstvo pred Kristusom. Ta značilnost napredujočega širjenja je edinstveno dejstvo: ob pogledu na druge civilizacije ugotovimo, da je človeški duh šel po drugačni krivolji. Po začetnem obdobju tavanje doseže višek, potem pa pride propadanje in bolj ali manj hiter konec. Izrael se je vzpenjal po zaporednih stopnjah, ko pa je na koncu njegov duh zalezal v slepo ulico, ki mu ni dala spoznati Jezusa, se to ni zgodilo zaradi izdajstva njegove bistvene zvestobe, ampak zaradi prekomerne prevlade nekaterih njegovih lastnih duhovnih prvin, kakor da bi s tem nalašč puščalo krščanskemu oznanilu njegov pečat skrivnosti in razodetja.

Zato pa je tretja opazka lahko naslednja: naj bo Izraelovo pričevanje še tako veliko, se izkaže za nedovršeno. Ko ga sprejemamo, imamo v več točkah občutek, da bi lahko bilo bolj popolno, bolj odločilno. Seveda bi bilo krivično soditi ga glede na odnos do krščanstva, ki je v resnici njegova krona. Če hočemo ugotoviti njegovo resnično težo, ga je treba tehtati z isto tehtnico, kot tehtamo pričevanja drugih antičnih družb istega časa. Od njih je pa neskončno višje. Toda ta vtis nedorečenosti nas nezadržno vodi k Bossuetovemu sklepu. Duhu je treba najti logično posledico. Ta posledica obstoja: »Konec postave je Kristus,« bomo ponovili s sv. Pavlom (Rim 10,4), ali pa s Pascalom: »Jezus Kristus, ki ga gledata dve zavezi: stara kot svoje pričakovanje, nova kot svoj zgled, obe pa kot svoje središče« (Pensées, 740).

Torej ni samo trdno izročilo, zakoreninjeno v srcu naše zahodne in krščanske kulture, ampak je tudi kar se da nepristransko upoštevanje teh dejstev tisto, kar nam daje pravico, da povzetku te dolge vrste pomembnih dogodkov damo za naslov ti dve besedi: sveta zgodovina.

KONEC

iz bogoslužja

Ivan Likar

liturgija prihodnosti

Iz zgodovine vemo, da liturgija ni bila vedno enaka. Starejši verniki se še spominjajo maše v latinščini, drugačnih obredov pri maši in pri obhajanju zakramentov... Kakor velja za vso Cerkev, da je v neprestani prenovi (Ecclesia semper reformanda), velja tudi za liturgijo.

O tej možnosti govori *Konstitucija o bogoslužju* v 21. členu: »Liturgija je sestavljena iz nespremenljivega dela, ki je božje delo, ter iz spremenljivih delov, ki se v teku

časa morejo ali celo morajo spremeniti, če se je morda vanje prikladno kaj takega, kar manj ustreza samemu bistvu liturgije ali pa je postalo manj primerno.«

V moči te določbe je bila liturgija temeljito prenovljena v letih po zadnjem cerkvenem zboru. Obredi in besedila so bili tako preurejeni in predelani, da jasneje izražajo svete reči, ki jih pomenijo. Uresničil se je klic: *Ite ad fontes!* (Nazaj k virom!), to je k tisti

obliki bogoslužja, ki jo imenujemo klasična in se je ustalila za časa papežev Leona Velikega, Gelazija in Gregorja Velikega (5. in 6. stoletja).

Prenovo bogoslužja po zadnjem koncilu je mogoče različno ocenjevati. Nekateri svoje ocene zelo poenostavljajo in preprosto sklepajo: ker se je bogoslužje prenovilo, so ljudje začeli zapuščati Cerkev in nedeljsko mašo. V razmišljanju je treba iti globlje in ugotoviti, da v letih po vojski, posebej še potem, ko so v življenje stopile prve povojne generacije (tam okrog leta 1960) čas veri ni bil naklonjen. Razvoj znanosti in tehnike je odprl nova obzorja ter nove načine mišljenja in bivanja. Nekateri rečejo temu »vdor drugega razsvetljenstva« (prvo je bilo za časa razsvetljenih vladarjev, pri nas Jožefa II. od 1780 do 1790). Prepričan sem, da bi bilo brez koncila in bogoslužne prenove opustošenje s strani novega razsvetljenstva oziroma nove "paradigme" življenja še hujše.

Pri vsaki prenovi bogoslužja se postavlja vprašanje razmerja med ustvarjalno svobodo in ustaljeno ureditvijo, med objektivnostjo in subjektivnostjo, med spremenljivimi deli bogoslužja in nespremenljivim "Božjim delom". Karl Rahner je v svojem času omenil, da si ne more misliti, kako bi vsak mašnik sestavljal svoje euharistične molitve, ki bi jih po treh tednih nihče več ne hotel poslušati (prim. Münchener Kirchenzeitung, 2, 1972). Samovoljne novosti za vsako ceno, tako v molitvah kakor v kretnjah in držah nikakor niso prihodnost liturgije. To seveda ne pomeni, da se v zaokroženih skupinah ne smejo poizkušati nove reči. Glede tega so jasna navodila: poskusi morajo biti pripravljani, spremljani in kritično ocenjeni. Predloge sprememb, ki bi po takih poskusih nastali, lahko odobri le vrhovna cerkvena oblast. To se je v letih po koncilu že večkrat zgodilo, zlasti za bogoslužje v misijonskih krajih.

Skrivnost vere

prihodnje tega varovati in še bolj poudariti nebesedne prvine. Zato pa mora biti na voljo dovolj časa, potreben bo tudi nekakšen "gledališki" študij liturgičnih kretenj, drž, gibanja, nastopanja... v bogoslužnem prostoru.

Liturgija prihodnosti se bo morala obogatiti z novimi pesmimi s svetopisemsko vsebino. Še bolj bo treba ovrednotiti ljudsko petje in ne dovoliti, da bi izginjal iz bogoslužja slovenski pevski zaklad.

Pogosten očitek s strani vernikov je, da je premalo možnosti za zasebno molitev. Prihodnja liturgija bo morala to upoštevati. Že sedaj je predvidenih več mest za to vrsto molitve oziroma za tišino: pred skupnim kesanjem, po "Molimo" pri glavni mašni prošnji, po branju božje besede oziroma po homiliji (pridigi), po obhajilu. Tudi pripravljanje darov je mogoče izvesti v tišini. Tišina nam pomaga odpluti tja, kjer se srečamo z globoko božjo večnostjo. Za to pa je potrebna vera. Kdor gleda na bogoslužje le od zunaj in brez vere, išče skrivnost obredov v njihovi zunanji pojavnosti. Pa je ne bo našel, kajti "skrivnost vere" je v obhajanju Gospodovega trpljenja, vstajenja, čudovitega vnebohoda in v pričakovanju drugega prihoda. Ob tej skrivnosti vse drugo zbledi. Liturgija prihodnosti naj bi bila takšna, da bi verniki začutili: zares, to je skrivnost vere!

Anton Strle

brezmadežno spočetje

Devic Marije

iz zgodovine praznika

Rimska Cerkev v prvih stoletjih sploh ni čutila potrebe, da bi obhajala posebne praznike v čast Materi Božji. slavila je Marijo *v zvezih* z obhajanjem Gospodovih praznikov, zlasti njegovega rojstva na božič in vseh tistih skrivnosti, pri katerih po pripovedovanju

evangelijev Marija nastopa skupaj s svojim Sinom. Zato je pravzaprav le videz, če slišimo trditev, da se je prej uveljavilo češčenje svetnikov in praznovanje njihovih godov kakor pa češčenje Odrešenikove Matere. **Posebni Mariji prazniki pa so res na Zahod prišli po**

večini z Vzhoda.

Glede Marijinega brezmadežnega spočetja sta bili v krščanstvu vedno živi dve misli, ki družita v sebi to versko resnico: misel o najpopolnejši in najvišji svetosti Jezusove deviške Matere in misel o novi, boljši Evi, ki je vsa sveta in brezmadežna, takšna, kakršna je bila Eva pred grehom. V 4. stoletju sta bili ti dve misli v zavesti krščanskega ljudstva posebno živi na Vzhodu.

*Brezmadežna
Valentin Metzinger ok. 1739*

To odseva npr. pri sv. Efreemu Sirskem (+ 373), ki Marijo slavi kot »polno milosti... vso čisto, vso brezmadežno, vso brez krivde... devico po telesu in po duhu«. Sv. Efreem vzklika: »Ti Gospod, in tvoja mati sta edina, ki sta popolnoma lepa; zakaj na tebi, Gospod, ni madeža in ni madeža na tvoji materi.«
Znano je, kakšen vtis je to napravilo na slovitega protestantskega učenjaka dr. G. Bickela. Kakor splošno protestanti tako je tudi dr. Bickel katoliški Cerkvi očital, da si je ob razglasitvi verske resnice o Marijinem brezmadežnem spočetju izmislila nekaj, o čemer ni prav nobenega sledu ne v Svetem pismu ne v veri kristjanov iz prvih stoletij. Kot odličen poznavalec vzhodnih jezikov je prišel v veliko londonsko knjižnico in je tam našel rokopis z dotedaj že neznanimi pesmimi sv. Efrema. Bickel si je tedaj dejal: »Če pri sv. Efreemu najdem potrditev nauka o Marijinem brezmadežnem spočetju, bom to imel za dokaz, da ima katoliška Cerkev prav in da je njen nauk resničen.« Ni trajalo dolgo, ko je naletel na zgoraj omenjene Efremove trditve o Marijini popolnoma edinstveni čistosti in svetosti. In dr. Bickel se je čutil obvezanega, da vstopi v katoliško

Cerkev. Postal je tudi katoliški duhovnik in l. 1865 daroval prvo sv. daritev.

A sv. Efreem v svojem gledanju na Marijino svetost in brezmadežnost med vzhodnimi cerkvenimi očeti nika kor ni osamljen, čeprav vprašanja o Marijini prostosti od izvirnega greha niso postavljali na isti način, kakor so ga začeli pozneje postavljati na Zahodu.

Vsaj za 8. stoletje najdemo že polno pričevanj, da so v bizantinski Cerkvi obhajali spomin na dan, ko je sv. Ana spočela prebl. Devico. Ti sicer ni čisto isto kakor praznovanje Marijinega brezmadežnega spočetja. Je pa temu zelo blizu. Zlasti če pomislimo, da Cerkev obhaja praznike samo v spomin nečesa takega, kar spada v območje tiste svetosti, ki je sad Kristusovega odrešenja. Omenjeni praznik so prvotno imenovali "spočetje sv. Ane" in so ga obhajali 9. decembra. Pridigarji tedanjega časa, npr. Janez iz Euboie in Georgios iz Nikomedije, zelo naglašajo pomembnost tega praznika. Polagoma si je pridobil mesto večjih praznikov, čeprav ne največjih. Leta 1160 je cesar Manuel Komnenos za ta dan npr. prepovedal sodne obravnave.

Na Zahodu se je praznik pojavil v 9. stoletju, in sicer najprej v Spodnji Italiji, ki je bila v zvezi s Carigradom. Proti koncu 11. stoletja so praznovali Marijino brezmadežno spočetje v angleških samostanih – tukaj še skoraj docela v današnjem pomenu. Na Francoskem so uvedli praznik v 12. stoletju, in to kljub odporu tako velikega Marijinega častilca, kakor je bil sv. Bernard, ki je še mislil, da nauk o Marijinem brezmadežnem spočetju nasprotuje verski resnici o Kristusu kot vesoljnem odrešeniku, tudi z ozirom na Marijo. Hitreje se je praznovanje širilo, ko je frančiškan bl. Janez Duns Scot (+ 1308) nasproti težkočam nekaterih teologov (tudi sv. Tomaža Akvinskega) pojasnil: Obstoji ne le takšno odrešenje, ki človeka osvobodi od greha, katerega si je že nakopal, ampak tudi popolnejše odrešenje, ki prepreči, da bi človeka sploh kdaj omadeževal; Marijo je Bog z ozirom na Kristusovo zasluženje tako rekoč prestregel, da niti za trenutek ni bila potegnjena v prepad greha, ampak je bila že v prvem trenutku obdarjena z nadnaravno svetostjo. V Rimu je, vsaj za notranje bogoslužno področje, uvedel praznik papež Sikst IV. leta 1477. Klemen XI. pa je leta 1708 ukazal, naj se brezmadežno Marijino spočetje obhaja v vesoljni Cerkvi kot zapovedan praznik. 8. december je bil določen za praznik glede na praznik Marijinega rojstva, ki ga obhajamo 8. septembra.

Tedaj, ko vsi človeški otroci spe, Marija še vedno pestuje svoje Dete v znamenju sredi vasi.

Emilijan Cevc

Brez Marijine navzočnosti pri odrešenju naša pot ne bi bila mogoča.

Ona je prva, ki je šla po poti vere. S tem nam je odprla pot.

Franc Rode

Ne moremo iskati Kristusa, ne da bi prej zagledali Marijo, ki je vez med Kristusom in človeštvom.

Mirko Žerjav

Franciškov božič

Franciškova največja skrb, njegova najsrčnejša želja, njegov najvišji namen je bil, da bi se držal v vsem in vedno svetega evangelija, in to natančno z vso skrbjo in vnemo in da bi z željami razuma in vso vnetostjo srca sledil naukom in posnemal vzore našega Gospoda Jezusa Kristusa. Neprestano je imel v mislih njegove besede in jih premišljeval in vedno so mu bila pred očmi njegova dejanja.

Posebej sta mu bili vselej pričujoči v spominu ponižnost Učlovečenja in ljubezen Trpljenja, tako da je le redkokdaj hotel misliti na kaj drugega. V tej zvezi se moramo spomniti in spoštljivo slaviti dejanje, ki ga je storil tri leta pred smrtjo na dan rojstva Našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Živel je v tistem kraju nekdo z imenom Giovanni, ki je bil na dobrem glasu in je še lepše živel in ki ga je Francišek zelo rad imel, ker je kljub temu, da je bil iz plemenite rodovine in zelo cenjen, zaničeval svoje plemenito poreklo in hrepenel le po plemenitosti duha. Blaženi Francišek ga je kakih petnajst dni pred Božičem ukazal poklicati, kakor je to pogosto storil, in mu rekel: »Če ti je ljubo, da bi v Grecciu praznovali ta Gospodov praznik, pojdi pred mano in mi pripravi, kar ti bom naročil. Rad bi prikazal Dete, rojeno v Betlehemu, in na kak način s telesnimi očmi videl neudobnosti, v katerih se je znašel zaradi pomanjkanja vsega, kar potrebuje novorojenček: kako so ga položili v jaslje in kako je ležal med volom in oslom na senu.« Ko je dobri in pobožni mož to slišal, je naglo šel in pripravil na določenem kraju vse, kakor mu je bil Svetnik naročil.

Prišel je dan veselja, čas radosti. Skupaj so prišli bratje iz več krajev in možje ter žene iz okolice. Veseli nosijo, vsak kakor more, sveče in plamenice, da bi razsvetlile noč, ki je s svojo blestečo zvezdo razsvetlila dneve in leta vsem ljudem. Končno pride tudi Svetnik božji, vidi vse pripravljeno in je vesel. Potem pripravijo jaslje, prinesejo sena, pripeljejo vola in osla. Časti se tu preprostost, povzdiguje uboštvo, hvali ponižnost in Greccio se skoraj spremeni v novi Betlehem. Noč se sveti kakor dan, sladka noč za ljudi in živali. Množice, ki prihajajo, se veselijo nove radosti pred obnovljeno skrivnostjo. Gozd odmeva od glasov in radostnim slavošpevom odgovarjajo skalnate stene. Bratje pojejo hvalnice Gospodu in vsa noč preteče praznično. Božji Svetnik stoji pred jasljami, vzdihuje ganjen od usmiljenja in prešinjen od neizrekljivega veselja.

Nad jasljami poteka slovesen obred maše in duhovnik okuša nenavadno tolažbo. Svetnik božji se obleče v levita, kajti bil je diakon, in poje z zvonkim glasom evangelij; tisti njegov krepki, prijetni, čisti in pojoči glas vabi vse k največji nagradi. Nato pridiga ljudstvu in pripoveduje ganljive reči o rojstvu revnega Kralja in o malem mestu Betlehemu.

*Božič v Grecciu
Giotto di Bondone, ok. 1300*

Ko je hotel imenovati Kristusa z imenom Jezus, ga je goreč v neskončni ljubezni imenoval Betlehemskega otroka kakor bi ovčka blejala. Ko je izgovarjal Betlehem so se mu usta napolnila z glasom ali bolje s sladkostjo ganjenosti, da si je, ko je izgovarjal Jezus ali Betlehemski otrok, oblizoval ustnice, da bi tako tudi z okusom občutil vso lepoto tiste besede.

Na tistem mestu se množe darovi Vsemogočnega in nek zelo čednosten mož je imel prečudovito videnje. V jasljih je videl ležati otroka brez življenja, kateremu se je Svetnik približal in ga prebudil iz tistega navideznega globokega sna. To videnje ni bilo niti najmanj nasprotno resničnosti: otrok Jezušček, ki je bil v srcih mnogih pozabljen, je po zaslugi njegovega svetega služabnika Franciška po božji milosti vstal od mrtvih in se globoki vtisnil v njihov spomin.

Ob koncu slovesnega bdenja se je vsakdo vesel vrnil domov.

Seno, ki je bilo v jasljih, so ohranili, da bi po njem Gospod ozdravljaval tovarne in druge živali, zakaj tako se množi njegovo usmiljenje. In res se je zgodilo, da so nekatere živali v okolici, ki so jih zadele razne bolezni, ozdravele, ko so jedle tisto seno. Celo nekatere ženske, ki so imele dolg in težak porod, so srečno porodile, ko so dale nase nekaj tistega sena in mnogo mož in žena se je na ta način izognilo različnim nesrečam.

Zdaj je tisti kraj posvečen Gospodu in je bil v njem postavljen oltar v čast svetemu Francišku; posvečena mu je bila cerkev, da bi na kraju, kjer so živali nekoč jedle seno, zdaj mogli ljudje jesti neomadeževano Jagnje, kruh za zdravje duše in telesa, Jezusa Kristusa, Gospoda našega, ki je v neskončni in nedopovedljivi ljubezni dal samega sebe za nas in zdaj z Očetom in Svetim Duhom živi in kraljuje, vekomaj slavni Bog, na veke vekov. Amen.

SVETI PAVEL

versko in kulturno okolje

Papež Benedikt XVI. pri rednih splošnih avdiencah vsako sredo na Trgu sv. Petra, oziroma v avdienci dvorani Pavla VI., če je slabo vreme, nadaljuje delo svojega prednika Janeza Pavla II. in v obliki kathetskega pouka obravnava stvari, ki so v naši veri temeljne. Ta je v večletnem ciklusu (začel je 28. marca 2001) razlagal psalme, ki pridejo na vrsto pri duhovnih dnevnicah. Zadnjikrat se je to zgodilo 26. januarja 2005, ko mu je zadnja bolezen prekinila redne avdience. Z razlago psalmov je nadaljeval njegov naslednik Benedikt XVI. manj kot mesec dni po svoji izvolitvi. Začel je 4. maja 2005 in končal razlago psalmov 15. februarja 2006. Nato se je 15. marca 2006 lotil predstavitve apostolskega zbora in posameznih apostolov ter njihovih učencev, pa tudi nekaterih osebnosti iz Nove zaveze. Sledile so predstavitve cerkvenih očetov od 7. marca 2007 do 15. junija 2008. Ko pa se je 28. junija 2008 začelo leto sv.

Pavla, se je lotil podrobne razlage dela in učenja tega apostola narodov.

Papeževe razlage, ki jih je imel v italijanščini, so posnete s spletne strani Svetega Sedeža in prevedene v slovenščino. Prva je na vrsti v pričujoči številki, potem bodo pa sledile ostale.

Kot je znano je leto od praznika sv. Petra in Pavla 29. junija 2008 do istega praznika 2009 posvečeno velikemu apostolu svetemu Pavlu. Pavel, ki je vzvišena

in skoraj neposnemljiva osebnost, pa kljub temu navdihujoča, stoji pred nami kot zgled popolne posvetitve Gospodu in njegovi Cerkvi, pa tudi zgled odprtosti človeštvu in njegovim kulturam. Prav je torej, da mu damo posebno mesto ne le v našem spoštovanju, ampak tudi v prizadevanju razumeti, kar ima povedati nam, današnjim kristjanom. Za začetek se bomo ustavili pri opisu okolja v katerem je živel in deloval. Zdi se, da nas bo to odvedlo daleč od našega časa, saj se moramo vživeti v svet pred dvatisoč leti. Vendar je to samo navidezno in le delno, saj bomo lahko ugotovili, da družbeno-kulturno okolje današnjega časa v mnogih vidikih ni kaj posebno drugačno od njegovega.

Prvo in temeljno dejstvo, ki ga moramo imeti pred očmi, je odnos med okoljem, v katerem je bil Pavel rojen in se je razvijal, in med vsesplošnim okoljem, v katero se je pozneje vključil. Izhaja iz točno določene in omejene kulture, ki je gotovo manjšinska; to je kultura Izraela in njegove tradicije. V antičnem svetu in še posebej v rimskem cesarstvu je bilo po ugotovitvah znanstvenikov Judov okrog 10 odstotkov vsega prebivalstva, v Rimu pa je bil proti sredini 1. stoletja odnos še manjši, saj je dosegal največ 3 odstotke prebivalcev

mesta. Njihovo verovanje in njihov način življenja se je, kakor danes, jasno razlikoval od njihovega okolje. To pa je lahko imelo dve posledici: ali zasmehovanje, ki je moglo voditi v nestrpnost, ali pa občudovanje, ki se je izražalo v raznih oblikah naklonjenosti, kot je to primer pri "bogaboječih" ali "prozelitih - spreobrnjenicah", poganih, ki so se pridruževali Sinagogi in se držali vere v Izraelovega Boga. Kot dva vidna zgleda tega dvojnega odnosa lahko navedemo na eni strani ostro sodbo govornika Cicerona, ki je preziral njihovo vero in celó mesto Jeruzalem, in na drugi strani odnos Neronove žene Popeje, ki jo Jožef Flavij omenja, da je "simpatizirala" z Judi, da niti ne omenjamo, da je že Julij Cezar uradno priznal njihove posebne pravice, ki jih je zapisal že omenjeni zgodovinar Jožef Flavij. Gotovo pa je bilo število Judov, tako kot danes, mnogo večje zunaj domovine Izraela, to je v diaspori, kakor na ozemlju, ki so ga drugi imenovali Palestina.

Ni se torej čuditi, da je tudi sam Pavel bil predmet tega dvojnega nasprotnega ocenjevanja. Ena stvar je pa gotova: posebnost judovske kulture in vere je mirno našla svoj prostor znotraj tako povsod navzočega sistema, kot je bilo rimsko cesarstvo. Težji in bolj zatiran bo položaj skupine tisti Judov ali poganov, ki bodo sledili veri v osebnost Jezusa iz Nazareta, in to v taki meri, v kakršni se bodo razlikovali tako od judovstva kot tudi od vodilnega poganstva. Vsekakor pa sta Pavlovo prizadevanje podpirali dve dejstvi. Prvo je bila grška, ali bolje, helenistična kultura, ki je po Aleksandru Velikem postala skupno bogastvo vsaj vzhodnega Sredozemlja in Bližnjega Vzhoda, čeprav je sprejela vase mnoge prvine kultur tistih ljudstev, ki so jih po stari navadi imeli za barbare. Plutarh glede tega trdi, da je Aleksander Veliki »ukazal, naj imajo vsi za svojo domovino vso ekumeno (takrat znano naseljeno zemljo)... in da se med Grkom in Barbarom ne dela več razlike« (Plutarh, De Alexandri Magni fortuna et virtute, §§ 6.8). Drugo dejstvo pa je bila politično-upravna zgradba rimskega

cesarstva, ki je jamčila za mir od Britanije do južnega Egipta in združila obširno ozemlje kot še nikoli prej. V tem prostoru se je bilo mogoče gibati z zadostno svobodo in varnostjo, med drugim po zaslugi izrednega cestnega omrežja; na vsaki njegovi točki je bilo mogoče najti temeljne kulturne značilnosti, ne da bi pri tem trpele škodo krajevne vrednote. Te temeljne značilnosti so pomenile skupno tkivo enotnosti nad deli, tako da je Pavlov sodobnik hebrejski filozof Filon Aleksandrijski hvalil cesarja Avgusta, ker »je v sožitju združil vsa divja ljudstva... in postal varuh miru« (Legatio ad Caium, §§ 146-147).

Vesoljna vizija, značilna za Pavlovo osebnost, vsaj za Pavla kristjana po dogodku na cesti v Damask, dolguje svojo temeljno začetno spodbudo veri v Jezusa Kristusa, saj stoji podoba Vstalega onkraj vsake delne omejitve. Za Apostola »ni ne Juda ne Grka, ni ne sužnja ne svobodnjaka, ni ne moškega ne ženske: kajti vsi ste eden v Kristusu Jezusu« (Gal 3,28). Vsekakor pa tudi zgodovinsko-kulturni položaj njegovega časa in okolja ni mogel biti brez vpliva na njegove izbire in njegovo vnemo. Nekdo je Pavla imenoval »človeka treh kultur«, ko je upošteval njegovo judovsko osnovo, grški jezik in prednost "rimskega državljana", kot o tem priča tudi ime latinskega izvora. Še posebej je treba omeniti stoično filozofijo, ki je gospodovala v Pavlovem času in je vplivala, čeprav le obrobno, tudi na krščanstvo. Ob tem ne moremo zamolčati nekaj imen stoičnih filozofov, kot sta začetnika Zenon in Kleant, in potem tisti, ki so Pavlu časovno bolj blizu kot Seneka, Musonij in Epiktet: pri njih je najti zares vzvišene vrednote človečanstva in modrosti, ki so bile, naravno, sprejete v krščanstvo. To odlično opiše raziskovalec M. Pohlenz: »Stoa... je oznanila nov ideal, ki je človeku nalagal dolžnosti do sebi podobnih, je pa istočasno osvobajal od vseh fizičnih in narodnostnih vezi in ustvaril čisto duhovno bitje.« Pomislimo na primer na nauk o vesolju kot o edinstvenem usklajenem telesu in kot posledico nauk o enakosti vseh ljudi brez družbenih razlik, pa načelno izenačenje moškega in ženske in ideal skromnosti, prave mere in samo po sebi umljivo izogibanje vsakemu pretiravanju. Ko Pavel piše Filipljanom: »Sicer pa, bratje, vse, kar je pravično, kar je čisto, kar je

ljubeznivo, kar je častno, kar je količkaj krepostno in hvalevredno, vse to imejte v mislih« (Flp 4,8), ne počne drugega kot ponavlja humanistična načela, ki so lastna tej filozofski modrosti.

V času svetega Pavla se je uresničevala tudi kriza tradicionalne vere, vsaj v njenih mitoloških, pa tudi meščanskih ozirih. Potem ko je Lukrecij že stoletje prej polemično sodil, da »je vera vodila v mnogo zlorab«, je filozof Seneka šel daleč preko vsakega zunanega ritualizma in učil, da »je Bog tebi blizu, s teboj in v tebi«. Tako tudi Pavel, ko govori poslušalstvu epikurejskih filozofov na atenskem Areopagu, pravi dobesečno, da »Bog... ne domuje v svetiščih, ki jih je zgradila človeška roka,... ampak v njem živimo, se gibljemo in smo« (Apd 17,24.28). S tem brez dvoma ponavlja judovsko vero o Bogu, ki ga ni mogoče predstaviti v človeškimi izraznimi sredstvi, se pa obenem postavlja tudi na tisto versko valovno dolžino, ki so jo njegovi poslušalci dobro poznali. Poleg tega je treba upoštevati, da so se mnogi poganski kultu izmikali uradnim mestnim templjem in so se odvijali na zasebnih krajih, ki so omogočali uvajanje pripadnikov. Zato se ni čuditi, da so se tudi krščanski zbori (eklesiai) sestajali v zasebnih hišah, kot pričujejo predsem pavlinska pisma. Res pa je, da takrat še ni bilo nobene javne zgradbe. Zato so se zbiranja kristjanov morala zdeti sodobnikom kot ena izmed različic njihove najbolj notranje verske prakse. Sicer pa razlike med poganskimi kultu in krščanskim bogoslužjem niso majhne in se nanašajo tako na osebno zavest udeležencev, kot na skupno udeležbo moških in žensk pri obhajanju »Gospodove večerje« in branju Pisma.

Ta hitri pohod skozi kulturno okolje prvega stoletja krščanskega časa razjasni, da ni mogoče primerno razumeti svetega Pavla, ne da bi ga postavili tako na judovsko kot na pogansko ozadje njegovega časa. Na ta način njegova podoba dobi zgodovinsko in idealno razsežnost in razkriva tako originalnost kot deležnost glede na okolje. To pa velja tudi za krščanstvo nasploh, saj je apostol Pavel njegov prvovrstni primer, od katerega se imamo še mnogo naučiti. To je smisel Pavlovega leta: učiti se od svetega Pavla, učiti se vere, učiti se Kristusa, učiti se končno prave poti v življenju.

kritika krščanstva ni iznajdba našega časa

Kritika krščanstva ima svoje začetke pri samem Jezusu iz Nazareta. »Tisti čas so Judje godrnjali nad Jezusom,« beremo v evangeliju. Ko Jezus hoče spregovoriti o svoji Božji skrivnosti, edinstveni povezanosti z Bogom, mu mnogi nasprotujejo z ugovorom: »Ali ni to Jezus, Jožefov sin?« Tudi današnja kritika krščanstva se mora vprašati, ali ni v njeni korenini nevera, nevera, ki ne more in noče priznati, da je Jezus »kruh, ki je prišel iz nebes.«

Kritika je lahko nekaj pozitivnega, posebno, če je izrečena dobronamerno. Huje je, kadar se kritika sprevrže v sovraštvo in zmerjanje. Ob branju komentarjev slovenskih novic na internetu vedno znova naletim na strupeno obregovanje v vero in Cerkev tudi tam, kjer nima s komentarjem prav nobene zveze. Pa mi večkrat pride na misel, da to najbrž ni izraz sovraštva, pač pa poskus utišati lastno vest, ki je pač črv, ki ne umre in ogenj, ki ne ugasne (prim. Mr 9,43).

UBALD VRABEC

11. decembra 1905 – 27. januarja 1992

»Komponist, komponirati, kompozicija so tuje besede, ki v slovenščini pomenijo sestavljaec, sestavljati ali tudi skladati, skladatelj in skladba. Prvi izraz – sestavljati – se za glasbo sploh ne uporablja, čeprav je sestavljati točneje kakor skladati... Kako glasbenik sklada ali komponira? V starih časih so skladatelji zeli pazili, da so bile njihove skladbe lepo urejene, simetrične, kakor skrbno zložene skladovnice drva. Za začetek je potreboval skladatelj glasbeno misel ali motiv. Včasih mi je tak motiv kar nenadoma zabrnal v glavi, včasih je pa tak motiv tudi iskal ali koval. Tudi daljšo dobo.«

Tako je svoje glasbeno ustvarjanje duhovito predstavil skladatelj, glasbeni pedagog in zborovodja **Ubald Vrabec**. Bil je pomembna kulturna in javna osebnost med Slovenci na Tržaškem, matični domovini pa manj znan.

Za svoje rojake je sproti komponiral

Življenje in delo tega ognjevitega moža je v zajetni študiji prikazala Bojana Kralj; ob sedemdesetletnici njegovega rojstva mu je njegov goriški prijatelj Zorko

Harej, prav tako glasbenik, "podaril" ljubezniv zapis v koledarju Goriške Mohorjeve družbe za leta 1977.

Ubald Vrabec se je rodil 11. decembra 1905 v Trstu. Oče Karel, po poklicu čevljar, je bil doma iz Pliskovice na Krasu, mama Urša rojena Brešan, pa je bila Tolminka. Ubald je imel starejšega brata Vladimirja, ki pa je umrl že v predšolski dobi. Pri njih je živel Ubaldov stric Vincenc, ki je bil dober pevec in je igral na mandolino; pevca sta bila tudi oče in mama in pri

Vrabčevih so ob večerih pogosto prepevali, zato ni čudno, da se je Ubald posvetil glasbi.

V Trstu je obiskoval slovensko osnovno šolo, nemško pripravnico in italijansko nižjo srednjo šolo. S sedmimi leti se je začel učiti mandolino, z dvanajstimi pa violino v šoli Glasbene matice (njegov profesor je bil A. Ivančič), kasneje še klavir (V. Šonc) in harmonijo (pri skladatelju Vasiliju Mirku).

Po prvi svetovni vojski je glabeni študij nadaljeval najprej v Trstu, nato pa v Bologni, kjer je leta 1929 diplomiral. Ves čas študija je nastopal v raznih pevskih zborih, dokler jih fašistične oblasti niso razpustile (1928). Glasbeno je deloval tudi med Slovenci v Argentini, kamor se je izselil leta 1929, toda leta 1931 ga že najdemo v Mariboru. Maja 1941 se je vrnil v Trst.

Po drugi svetovni vojski je vodil razne zборе na Tržaškem. Za raznovrstne priložnosti (proslave, koncerte,

radijske nastope) je sproti komponiral izvirne pesmi. Od leta 1949 do upokojitve (1961) je poučeval violino na Glasbeni matici v Trstu.

Plodovit skladatelj in odličen zborovodja

Bojana Kralj v zgoraj omenjeni študiji navaja vsa dela skladatelja Vrabca. Kako številna in raznolika so, vidimo že iz kazala, kjer so našete posamezne zvrsti: zborovska glasba (teh del je največ, saj je Vrabec izrazil zborovski skladatelj), otroški zbori, ženski zbori, pesmi za sopran, alt in klavir, moški zbori, mešani zbori, cerkvena in sakralna glasba, instrumentalna glasba, orkestralna glasba, simfonična pesnitev, kantate, solo pesem, opera. V tem kratkem sestavku ne morem njegovih skladb podrobneje predstaviti, navedel pa bom, kako je Vrabčeve vokalne skladbe po njihovi izpovedni vsebini razdelil Zorko Harej. "Zložil" jih je v pet "predalčkov": pesmi o lepotah stvarstva in življenja (med temi je najbolj znana pesem *Bratci veseli vsi*), pesmi o slovenskih krajih, o slovenski junaški in trpki zgodovini (tu so njegove "tolminske" pesmi na besedilo Alojza Gradnika in v spomin materi Tolminki), pesmi vojnega in povojnega vzdušja o sužnosti, ponižanju, trpljenju naših ljudi, o maščevanju, o odrešujočem delu, o svobodi (zelo znana je *Bilečanka*), meditativna lirika (precej na besedila Srečka Kosovele), satirične pesmi. Smisel za humor in satiro razodevajo tudi njegovi iskriivi zapisi o glasbi in marsičem drugem.

Bil je tudi odličen dirigent številnih pevskih zborov: mešanih, moških, ženskih, otroških, svetnih in cerkvenih. Z njimi je "osvojil" mnoge domače in mednarodne nagrade in priznanja. Pevce je znal pri vajah tako ogreti, da so na koncertih lahko peli čimbolj "samostojno", živo in sproščeno. Ko je opazoval nastop kakega zbora, se mu je pogosto vsiljevala misel: »Kako bi ti pevci sproščeno, živo podali to pesem, ko ne bi imeli pred seboj pevovodje, ki jih s svojim dirigiranjem moti in zadržuje!«

Devetnajstleten je napisal svoj *Te Deum*

»Ko sem osvojil prve pojme o harmoniji, sem napisal za cerkveni zbor pri Sv. Ivanu *Te Deum*,« se spominja skladatelj. »K Sv. Ivanu sem namreč nekaj let zaporedoma hodil igrat violino za glavne cerkvene praznike... Ta *Te Deum* so potem pri Sv. Ivanu prepevali vsa leta, ko sem bil v Argentini, v Mariboru in še med drugo svetovno vojsko.« Vrabec je vse svoje življenje ustvarjal tudi na cerkvenem in sakralnem področju. Harej je zapisal, da Vrabčeva cerkvena glasba »izhaja iz istega lepotnega vira, kakor svetna, zasleduje isti namen, ganjenje človeškega srca, a se obrača na verski čut, zato uporablja posebna besedila, se izvaja v cerkvi in ima večidel za izvajalni instrument orgle in človeški glas. Vrabčeva cerkvenoglasbena ustvarjalnost obsega skoraj izključno vokal.«

Kmalu po vrnitvi v Trst med drugo svetovno vojsko

je Ubald Vrabec napisal dva moteta (*Oro supplex* in *Confitemini Domino*) za mešani zbor in orgle. Njegova dejavnost na cerkvenem področju se je razmahnila po drugem vatikanskem koncilu, ki je uvedel v bogoslužje narodne jezike. Napisal je več maš, iz njegovega srca so privrele melodije mnogih cerkvenih pesmi, med katerimi so se ljudem priljubile zlasti božične *Bila je noč*, *Zvezde gorijo*.

Vrabec je dolga leta pel v pravoslavnem zboru v Trstu in ga nekaj časa tudi vodil. Zanj je napisal skladbomolitev *Otče naš*. Njegove zborovske priredbe starih ljudskih cerkvenih pesmi so izšle v zbirki *Ljudske nabožne pesmi* (Trst 1974). V njej je zbranih 43 napevov iz vsega slovenskega prostora različnih časov in narečij.

Zaključni "amen" njegovega polnega življenja je izzvenel 27. januarja 1992. Za čakalnico vstajenja si je izbral božjo njivo v Rodiku pri Kozini.

islam

enostavno pomoriti

dovoljeno je umoriti lastnike in urednike "nemoralnih" televizij

Šejk Salih Ibn al-Luhaydan: televizije, ki prenašajo morali nasprotne programe je treba ustaviti: če ni drugih prisilnih sredstev, šejk dovoljuje umor. Ob tem pa tvega tudi savdska kraljeva družina, ki je lastnica televizijskega kanala, ki prenaša filme in muzikale.

Če satelitske televizije prenašajo »nemoralne« programe, je »dovoljeno umoriti« lastnike in urednike, ker nasprotujejo strogim normam v zadevah morale, kot jih predvideva islam. To trdi šejk Salih Ibn al-Luhaydan, ki je najvišja sodna avtoriteta savdskega sodišča. Trdi, da nekateri zabavni programi s »hudičevo« vsebino lahko pospešujejo npravno »razbrzdanost« in »grehe« med gledalci televizije.

S širjenjem satelitskih televizij ja arabski svet za beležil bliskovit porast oddajnikov in kanalov, ki morejo prenašati signal na vsem področju Srednjega Vzhoda, kjer jih vsak dan gledajo milijoni muslimanov. Zaradi tega verski voditelji pozorno zasledujejo programe in skrbno presojujejo, koliko se skladajo z islamskimi vrednotami.

Šejk je izrekel *fatwa* v odgovoru na vprašanje nekega poslušalca med radijsko oddajo. V arabskem svetu se pogosto dogaja, da verski voditelji nastopajo na radiu, televiziji ali spletnih straneh in tam izražajo mnenje ali sodbe glede najrazličnejših vidikov vsakdanjega življenja. V tem primeru je poslušalec spraševal, če je dovoljeno oddajati programe, v katerih so ženske oblečene na »spodrecan« način v svetem mesecu Ramadanu. (*Za tiste, ki ne veste, kaj je "spodrecan": ko so*

ženske nosile krila do gležnjev, so se pri delu na polju ali na blatni poti "spodrecale", to je, pritrdirile krilo tako, da je segalo samo do pod kolen. Ker muslimanske ženske še zdaj oblačijo krilo do gležnjev, "spodrecanje" pomeni prav isto. Op. ur). Odgovor šejka Saliha Ibn al-Luhaydana je bil oster in vznemirljiv: poudaril je, da »so nekatere oddaje hudičeve«, in da so lastniki televizije »krivi« prav toliko kot tisti, ki gledajo takšne televizijske odpadke. In povrh dodaja, da je »zakonito umoriti«, če ni drugega sredstva, da bi ustavili taka »hudičevstva«.

Ta 79-letni verski voditelj je pritegnil pozornost že v preteklosti zaradi svojih "sodb", med katerimi je naklonjeno mnenje dano tistim Savdijcem, ki so se hoteli pridružiti islamskih fundamentalistom v vojski proti Američanom v Iraku. Ta nova *fatwa* bi pa lahko udarila celo savdsko kraljevsko družino: med najbolj cenjenimi in najbolj gledanimi arabskimi televizijskimi kanali je *Rotana*, ki prenaša filme in filmske muzikale in je last princa Al-Waleed bin Talala. Ta savdski multimilijarder je bil nedavno v reviji *Forbes* postavljen na 13. mesto med najbogatejše ljudi na svetu, programi, ki jih prenaša njegova televizija, pa niso vedno v skladu z ostrimi in strogimi zahtevami islamskih zapovedi.

iz mojega razpadajočega misijonskega cekarja

»ali bi šli z menoj?«

»Ali bi šli z menoj?«

Takoj sem spoznal glas starejšega misijonarja, izvedenca za kitajski budizem in njegov vpliv na japonsko dušo.

»Kam, dragi gospod?«

»Danes imajo v enem tokijskih predmestij izreden bazar starih zgodovinskih knjig. Po enajsti bi šla. Imam dovolj v žepu za krepko kosilo.«

»Grem.«

In sva šla, ne tako hitro, kot tečejo besede na strojnem traku. Gospod misijonar ni imel več močnega srca in tudi kolena so zahtevala določene gibe in pregibe. Toda okoli poldneva sva se znašla pred veliko, rumenkasto stojnico, polno knjig, slik in pergamentov (vsaj meni so se zdeli pergamenti). Želodec me je spomnil na častljivo poldne, ki je nekako polovica dneva. Spremljevalca pa je pogled na stojnico knjig tako prevzel, da je pozabil na vse drugo in takoj začel brskati po knjigah. V bližini je stalo drevo in v njegovi senci je čakala svetlorjava klop. Jasno, da je čakala name.

»Tam vas čakam,« obljubim spremljevalcu, ki se za hip ozre proti klopi in takoj vrne pogled orumeneli knjigi v roki.

Besedo "tam" sem izrekel glasneje, da ga spomnim na bližino, in če bi bilo podzavestno mogoče, na bližino ure za spodobno kosilo.

Dvanajst trideset. Pri vsem spoštovanju do knjižnih zakladov čutim, da sem lačen. Iz popotne torbice izvlečem železno rezervo, ki jo za vsak primer nosim s seboj – koščke ocvrtega, a spretno osušenega japonskega lignja. Ti koščki rahlo rumene barve imajo to prednost, da ohranijo okus ocvrtega lignja (menda mu pravite kalamar), in vendar se ga da neopazno žvečiti tako, da čas izgubi svojo grozljivo natančnost.

Senca ob klopi se začne daljšati. Odnekod se prikrade veter in vljudno dvigne košček plahte nad stojnico. Toda prijatelj pri stojnici ne reagira. In veter odide. Zadremam.

Naenkrat je prijatelj poleg mene. Žarečih oči mi kaže knjigo, ki jo je kupil:

»Vredna je deset tisoč jenov... prodajalec nima pojma o njej... dobil sem jo za tisoč jenov...«

Ves srečen lista po knjigi.

Rad bi omenil dejstvo lačnega želodca odnosno začetek popoldneva, a se bojim, da bi mu pokvaril veselje, ki ga ima ob svoji dragoceni najdbi. Svoje, od lignja malce potolažene ustnice, prisilim v smehljaj:

»Čestitam k najdbi!«

On pa: »Greva domov?«

In greva h kolodvoru, ki je po raznih kotih in koticih ožnanjal, da nudi zvezo s hitrejšimi vlaki na naslednji postaji. Na tej izstopiva, da izbereva najin vlak nazaj v prestolnico. Danes ima tista postaja avtomatične pomične stopnice, takrat pa sva morala po stopnicah iz trdega kamna. Jaz sem gledal njegova kolena in mu pomagal navzgor, on pa je prebiral napise z imeni tirov v različne smeri.

Spet po stopnicah navzdol. Vlak že čaka. Pogrezneva se v mehke sedeže, on pa še globlje v svojo knjigo.

Tovrstnemu vlaku pravimo "polbrzec" (po japonsko in po naše pisano džunkju), ker se ustavi le na nekaj postajah. Čez 25 minut bova na cilju. Vlak zdrvi iz postaje. Čudno, da teh hiš, vrtov, njiv in tovarn prej nisem opazil. Morda pa sem bil bolj pozoren na safirno modro nebo. Razen tega velika brzina skrči razsežnosti ob progi.

Štiriindvajset minut. Vlak bi moral teči počasneje. Toda danes ga upočasnjevanje ne zanima. V oddelku se pojavi sprevodnikov pomočnik.

»Oprostite – bomo kmalu v centralnem Tokiu?« ga vprašam.

»V Tokiu? Ta vlak pelje v nasprotno smer.«

Iz žepa potegne debelo službeno knjigo, določeno stran primerja z zapestno uro in reče:

»Čez kakih dvajset minut se bo vlak ustavil. Izstopite in na tiru številka tri počakajte na vlak za v Tokio.«

»Hvala, gospod!« rečem. Isto reče moj spremljevalec, ljubitelj klasičnih kitajsko-japonskih knjig. Napol obrnjen k meni ob odprti knjigi pa:

»Bog plačaj, dragi prijatelj! Sam bi te dragocene knjige najbrž ne mogel najti – noge bi mi odpovedale. Pomislite: prodajalec ni imel pojma o knjigi, ki je vredna deset tisoč jenov. Dobil sem jo za tisoč jenov...«

Bernardo Cervellera

verska svoboda

države pogosto pozabljajo to obliko civilne družbe

Poročilo 2008 o verski svobodi v svetu, ki ga je pripravila Papeška zveza za pomoč trpeči Cerkvi, kaže,

da kršenja te pravice izhajajo iz čistega razkazovanja oblasti in iz namena zaustaviti socialni in gospodarski

razvoj družbe. Civilna družba je v svetu vedno bolj svestna svoje važnosti, čeprav ji vlade prisojajo čisto drugoten pomen. Poročilo 2008 nudi pregled kršenja te temeljne pravice, ki jo je Benedikt XVI. označil kot »vogelni kamen« človekovih pravic.

1) Kršenja verske svobode se dogajajo vedno bolj zaradi izkazovanja oblasti in preziranja človeškega in družbenega razvoja človeka. V preteklosti so bili mnogo bolj pogosti motivi fanatičnega fundamentalizma, ki hoče uničiti skupnosti druge vere; odklanjanje ver (npr. krščanstva), ker so vezane na kolonialno preteklost; marksistični ideološki motivi, ki so hoteli uničiti vero kot "opij za ljudstvo". Zdaj pa je jasno, da je celo na Kitajskem in v Vietnamu borba proti veram borba proti človekovi svobodi, proti možnosti, da bi človek izrazil svoje mišljenje, da bi gradil okolja dialoga in družbene pravičnosti. Tako na Kitajskem kot v Vietnamu je komunistična partija izgubila vsako ideološko podlago in se skuša samo še reševati pred bližnjim propadom zaradi skorumpiranosti svojih članov, zaradi zahtev po pravičnosti kmetov, ki so jih pregnali z njihove zemlje, zaradi državljanov, ki so siti onesnaževanja in zaradi prič, ki jih ovirajo vsepovsod. Celo preganjanja v Indiji, v katerih je precej močan naboj hinduističnega integralizma, so motivirana s koristmi političnih strank in zemljiških posestnikov, ki hočejo rodovne pripadnike in dalit obdržati kot sužnje, saj se jim s spreobrnjenjem v krščanstvo odpira nova družbena in gospodarska osamosvojitve njihovega življenja. S tega vidika je jasno, da mašiti usta redovnim ljudem pomeni mašiti usta glasovom, ki govore o svobodi izražanja, o pravičnosti proti korupciji, o razvoju in dostojanstvu. Sile na oblasti, ki se bore proti verski svobodi, hočejo dežele, ki bodo zaprte, kjer bo vse blokirano, brez gospodarskega razvoja, samo da bi ohranile svoje monopole in koristi.

2) V muslimanskem svetu je opaziti vedno močnejši odmik od fundamentalističnega terorizma. Dokaz temu je odpiranje več novih cerkva

v arabskih emiratih in Kuvajtu, dialog med Savdsko Arabijo in Vatikanom, obramba kristjanov s strani zmernih muslimanskih organizacij v Indoneziji. Celo usoda iraških kristjanov je postala predmet debate v časopisih Srednjega Vzhoda: ti kristjani so vir kulture, razvoja, mednarodnosti, sposobni govoriti z Zapadom in z Vzhodom, zato bi bilo škoda, če bi jih izgubili.

3) Na svetu vedno bolj raste zanimanje svetovne civilne družbe za versko svobodo kot temelja za izgradnjo miru. Dovolj je pomisliti na številne manifestacije, ki so se zgodile na svetu v korist burmanskim menihom, pa na manifestacije proti Kitajski zaradi njenega nasilja nad tibetanskimi menihi. To svetovno javno mnenje ima moč vplivati na države, ki so "lopovske" glede verske svobode, saj se bojijo samo tega. V Vietnamu mestna vlada v Hanoju ni uspela uničiti niti katoliške skupnosti, niti njenega škofa prav zaradi mednarodne pozornosti za hanojske katoličane. V Indiji je morala vlada države Orissa – sicer po enem mesecu – začeti preiskave nasilja proti kristjanom. Sama Kitajska je morala na pritisk svetovne civilne družbe obnoviti pogajanja z Dalaj Lamo, ki so bili cela leta zamrznjena. Za civilno prebivalstvo sveta je jasno, da je verska svoboda pospeševalec vsake druge svobode in jamstvo za red in mir v družbi.

4) Svetovne vlade se vedno manj brigajo za te reči. Nesposobnost tudi en sam dan bojkotirati olimpijado v Beijingu v imenu "strateškega partnerstva" in ekonomskih pogodb; nemočna guncnica med odposlancem Združenih narodov in burmanskim režimom; molk o nasilju v Indiji kažejo, da države zanima vedno bolj samo gospodarska korist. Globalizacija je naredila svetovno civilno družbo močnejšo, je pa tudi vlade bolj podredila gospodarstvu. Bati se je, da bo splošna kriza, katere priče smo, prepad med javnim mnenjem in vladami še poglobila.

Ta položaj potrjuje važnost naše informacije, ki je pozorna do usode vseh ver: pomoč svetovnemu javnemu mnenju in delu za mir na svetu.

Kenija

nad 5 milijonov lačnih v Keniji, na svetu pa 923 milijonov

Najmanj 5 milijonom ljudi (od skoraj 31 milijonov) v Keniji grozi lakota. Vladna komisija je ugotovila, da se bo najmanj 1,3 milijona prebivalcev poljedelskih območij moralo soočiti s hudim pomanjkanjem hrane v naslednjih 6 mesecih, medtem ko je med 3,5 do 4 milijonov prebivalcev barakarskih naselij že v hudi prehrabeni negotovosti. Lačnih barakarjev je bilo v letu 2007 že 3 milijone. Poslabšanja prehrabnih pogojev je v prvi vrsti kriva huda politična kriza v začetku tega leta, ki je ohromila deželo za cele mesece in uničila najnujnejše poljedelske pripomočke. Najmanj 300.000 ljudi, ki so bili prisiljeni bežati, je kmetom onemogočilo, da bi obdelali polja in jih posejali. V nasilju je izgubilo življenje okrog 1.500 ljudi. K temu je

dodati še sušo in poplave, ki so udarile deželo v zadnjih letih, pa dvig cen prehrane po celem svetu. Avgusta 2008 je bila stopnja inflacije v Keniji 27%. Nemudoma bi potrebovali vsaj 74 milijonov dolarjev, da bi se izognili najhujšemu pomanjkanju hrane, ki lahko povzroči nepopravljivo katastrofo. Najbolj udarjena področja so napol puščavski deli Turkane in Mandera, kjer je stopnja podhranjenosti 29% oziroma 22%. Tja je vlada usmerila razdeljevanje pomoči v hrani in zdravil za otroke ter matere dojenčkov. Vendar je ta dramatični položaj Kenije samo ena izmed tolikih prehrabnih kriz v raznih delih sveta. Po poročilu FAO (Organizacija Združenih narodov za poljedelstvo in prehrano) je na vsem svetu 923 milijonov ljudi, ki jim grozi lakota. ▶

Divji porast cen prehrane, goriva in gnojil je problem zaostрил. Cena prehrani je od leta 2007 do 2008 narasla za 52%, cena gnojil pa se je podvojila. Kot kaže bodo cene hrani še rastle, kar bo usodno predvsem v revnih državah in državah v razvoju, kjer je 907 milijonov ljudi

od tistih 923 milijonov, ki so lačni. FAO predvideva, da bo v podsaharski Afriki prebivalstvo naraslo za 24 milijonov, v Aziji in na Pacifiškem območju za 41 milijonov, v Latinski Ameriki in Karibih za 6 milijonov in na Bližnjem Vzhodu in severni Afriki za 4 milijone.

Kitajska

Beijing vohuni za naročniki in sporočili na Skype

Kitajska komunistična partija kontrolira in cenzurira sporočila in pogovore na Skype. To je izjava te spletne družbe, ki je obtožila svojega kitajskega partnerja Tom-Skype, da je prelomil zasebnost svojih naročnikov.

Tom-Skype namreč ne samo cenzurira sporočila, ki vsebujejo za kitajsko vlado sumljive besede, ampak besedila tudi shranja, da po preiskavi lahko pridejo do naročnika, ki jih je spravil na medmrežje.

Že leta 2006 je Skype priznal, da je ob vstopu na kitajsko tržišče dovolil varovalno cenzuro na medmrežju, ki je blokirala sporočila z besedami kot so "Falun Gong", "Taiwan" ali stavke, ki kritizirajo kitajsko komunistično partijo ali ji nasprotujejo. Tom-Skype pa je šel še dalje, saj daje kitajski vladi tudi imena piscev sporočil in celo imena vseh, ki so jim bila sporočila namenjena.

Skype prelaga vso odgovornost na svojega kitajskega partnerja in ga obtožuje, da je spremenil dogovorjeno politiko brez obvestila. Tom-Skype se brani:

»Ker smo kitajska družba, se držimo metod in pravil Kitajske, kjer delujemo.«

"Izpoved" je prišla na dan, ko je kanadska raziskovalna skupina Citizen Lab odkrila na medmrežju skladišče, v katerem je bilo najmanj 150.000 sporočil s politično sumljivimi besedami, ki jih je Kitajska blokirala.

Že leta večje spletne družbe sprejemajo pogoj varnostnega filtriranja informacij in elektronske pošte, da bi lahko delovale na Kitajskem. Lani je bil Yahoo središče mednarodnega škandala, ker je dal kitajski policiji imena nekaterih svojih naročnikov, ki so objavili članke o demokraciji na spletu. Najmanj dva naročnika, novinarja Shi Tao in Weng Xiaoning, sta bila obsojena na 10 let zavora, ker naj bi »dala na internet državne tajnosti«.

Na podlagi dekreta, ki podjetjem prepoveduje podpirati kitajsko cenzuro in je prišel srečno skozi parlament, je Yahoo moral plačati mastno vsoto družinskim članom obeh obsojencev.

ANGOLA

razorožitev v teku

Luanda, 15. oktobra 2008 - V skladu z novim programom za razoroževanje so zbrali preko 200.000 kosov strelnega orožja. Gre predvsem za stare pištole in mitraljeze, ki so jih državljanji prostovoljno oddali v zbiralnih središčih. Neznano pa je število orožja, ki je še vedno v rokah civilistov po končani državljanski vojski leta 2002. Po nekaterih cenitvah gre njihovo število v več milijonov. *Agencija Misna.*

NIGERIJA

zeleni zid proti napredovanju Sahare

Abuja, 15. oktobra 2008 - Nigerija namerava posaditi 70 milijonov dreves v skladu z načrtom "zelenega zidu", ki naj rodovitna področja Afrike varuje pred napredovanjem saharške puščave. Od posajenih dreves naj bi jih bilo 65% vrste jathropa, ki je posebno odporna proti suši, pa poceni na tržišču. Puščava na severu Nigerije vsako leto napreduje za 10 kilometrov, teh 70 milijonov dreves pa bo prva ovira puščavi na razdalji 1.500 kilometrov. *Agencija Misna.*

TANZANIJA

za otroke tableta proti malariji z okusom češnje

Dar Es Salaam, 16. oktobra 2008 - Raziskovalci Zdavstvenega inštituta v Tanzaniji so naredili tableto proti malariji z okusom češnje, ki naj bi rešila življenje mnogih za malarijo bolnih otrok v podsaharski Afriki. Navadne tablete so zelo grenke, zato jih otroci niso marali jemati. Iščejo tudi možnost uspešnega cepljenja proti tej parazitski bolezni, toda do zdaj še ni na razpolago cepiva, ki bi bilo primerno za široko uporabo. *Agencija Misna.*

KAZAHSTAN

cesta iz Rusije na Kitajsko

Astana, 17. oktobra 2008 - V glavnem mestu Kazahstana so na forumu za azijsko sodelovanje predložili načrt za štiripasovno cesto, dolgo 8.445 kilometrov, ki bo šla preko brezovih gozdov severne Rusije in Urala, zavila proti jugu v stepe Kazahstana do suhega višavja v Xinjangu. To je načrt ceste Sant Peterburg - Urumqi, vreden

preko 5 milijard evrov. Cesta bi morala biti priključena na kitajsko cestno omrežje, kar bi omogočilo doseči Bejing relativno hitro. Dogovor sta podpisala ruski in kazahstanski predsednik. *Agencija Misna.*

ETIOPIJA

množično cepljenje proti otroški paralizi

Addis Ababa, 17. oktobra 2008 – Narodni program proti otroški paralizi, ki ga je sprožila vlada, bo namenjen okrog milijonu in 200 tisoč otrokom, mlajšim od pet let. Na nekaterih področjih bodo skupine prostovoljcev za cepljenje šle od hiše do hiše, da bi dosegle čim več otrok. V Etiopiji so se primeri otroške paralize močno razredčili v 90. letih prejšnjega stoletja, odkrili pa so nove primere v zapadnih pokrajinah na meji s Sudanom že leta 2004 in 2006, zadnje pa celo to pomlad. *Agencija Misna.*

BURUNDI

podhranjenost: vsak drugi otrok nima dovolj hrane

Bujumbura, 21. oktobra 2008 – V Burundiju trpi milijon otrok starih manj kot pet let zaradi kronične podhranjenosti, poroča zastopnik Združenih narodov. Vzroka za podhranjenost sta pomanjkanje in suša. Razne nevladne organizacije in Svetovni prehrambeni program so že začele razdeljevati hrano v osnovnih šolah v šestih provincah od sedemnajstih. Hudo prehrambeno krizo v podsaharski Afriki je v veliki meri povzročil porast cen goriva in osnovnih dobrin, zato je burundijska vlada vsaj začasno ukinila davke na uvoz trinajstih osnovnih prehrabnih artiklov. *Agencija Misna.*

NEPAL

fotografije jetijevih sledov? analiza na univerzi v Kyotu

Katmandu, 22. oktobra 2008 – Na Dhaulagiriju, enem najvišjih vrhov zahodnega Nepala, je odprava z daljnogledom opazovala rjavo pokončno postavo, oddaljeno manj kot kilometer. Raziskovalec je osebno posnel sledove, ki so podobni odtisom golih stopal. »Nemogoče je,« pravi, »da bi se kak človek drznil iti bos po poledenem snegu na višini več kot 4.000 metrov«. "Snežnega človeka", visokega kaka dva metra in težkega okoli 200 kilogramov, pokritega z rjavo ali rjavordečo dlako, pa plašnega in zadržanega obnašanja, imenovanega jeti – kar izhaja od "yeh-teh", to je, "tista reč tam" v jeziku krajevnih vodičev – naj bil opazili že večkrat. Po pripovedovanje nepalskih kmetov in pastirjev, naj bi se ta bitja zadrževala v visokih legah na Mount Everestu in njegovi okolici. Odtise stopal, ki naj bi pripadali jetiju, so poslali na japonsko univerzo v Kyotu, kjer naj bi jih raziskali in skušali identificirati. *Agencija Misna.*

SUDAN

šola na temelju dialoga med kristjani in muslimani

Kartum, 22. oktobra 2008 – »Sicer pride do manjših nasprotovanj, toda sožitje, ki vlada med študenti različnih rodov in ver je najboljši uspeh kombonijanske univerze,« pravi predsednik te univerze v Kartumu, ki bi mogla biti tudi pravi zgled, kako izboljšati miroljubno sožitje med prebivalce dežele. Nadaljuje: »Sudan je bil vedno v vojski prav zaradi pomanjkanja tega pluralizma. Če bi se zgled kombonijanske univerze razširil po vsej deželi, bi to pomenilo resničen mir in napredek.« Univerza deluje od leta 2001, vse osebe univerze je sudansko in 60-70% stroškov pokrivajo krajevni viri. Celotno predsednik univerze, ki je Italijan, ima sudansko državljanstvo. Pravi, da je lepo videti, kako se kristjani in muslimani pozdravljajo in objamejo, ko se vrnejo s počitnic. Lepo jih je videti, ko skupaj študirajo in si pomagajo. Tak bi moral biti Sudan. *Agencija Misna.*

za narodov blagor

P. Beranrdin Sušnik

POVOLILNA REALNOST

Naslov sem si sposodil od podnaslova članka dr. Bernarda Nežmaha, ki ga boste lahko prebrali nižje. Ko ga boste prebrali, boste videli, da je resnica bistveno drugačna od videza, in da je bodočnost nove vlade, kakršna koli bo že, ne le komplicirana, ampak tudi dokaj negotova.

Posebna izkušnja tega povolinega časa pa je prebiranje komentarjev bralcev k posameznim člankom na spletnih straneh SIOL in RTV. Pričakovali bi, da so komentari dveh vrst: tisti, ki so naklonjeni dosedanji (Janševi) vladi, in tisti, ki so naklonjeni novoizvoljenim strankam (o vladi ta hip še ne moremo govoriti). Presenetljivo: to sploh ni res. Komentari so samo dveh vrst: tisti, ki so za Janšo, in tisti, ki so proti njemu. Med njimi so le redki, ki se ukvarjajo s strankami, ki so trenutno na položaju, da bodo oblikovale vlado. Kar je pa značilno in pokaže profil komentatorjev, je pa naslednje. Komentari, ki so v prid dosedanji vladi, so skoraj brez

izjeme pisani v lepi slovenščini in dostojnem jeziku. Zato pa "sprožijo" nasprotno komentarje, ki so večinoma besno napadalni, marsikateri pisan v "straniščem žargonu", zraven pa mnogokrat v tako obupni slovenščini, da bi človek njihove avtorje poslal nazaj v osnovno šolo, da o tistih, ki jasno kažejo na svoj balkanski (južnobratski) izvor sploh ne govorimo. Sicer pa presodite sami. Kaj pravite, od kod je doma pisec tegale komentarja: »najviše je toksičan golubič, a kresalka ministar za odgoj, pa kahel voli mir i zato odbrana mu sleduje...«? Najbrž ni težko uganiti. Malo teže je ugotoviti narodnostno pripadnost pisca tegale komentarja: »Ma, zahec si zatežio. Raje poglej, g.PB na fotografiji številka 2 v izguljeni kaubojkama. Ne vem kdo mu jih pere i sploh je zadnje čase nekam druhačen, ne?« Dvomim, da bi celo profesorji slavistike na ljubljanski univerzi našli za izvor tega človeka kako drugo oznako kot: "iz bedakove hiše". Če še ne veste, kakšen je "straniščni žargon", ki sem ga prej omenil, boste to ugotovili iz naslednjega komentarja: »erjavcu se gre bl za njegovo rit. ker ni poslanec bo vsaj minister. ko ga jebe!!!!«. Sta pa na razpolago še dve cvetki. Prva je: »29. yul: ne govri bale daj. Ce SD nebi dobil tudi v ostalih volinih obmocjih visok % bi popusil. Tako, da ne se zgovarjat na LJ.« Druga pa: »Glej janezg, se strinjam, samo ne der se tok...moj tastar (68) je elktromonter, pa je še zmeri zaposlen, k bi loh jest kaj delal, piševka....«. Če bi hotel ugotoviti, kaj pomenita ta dva zadnja komentarja, bi moral najbrž poklicati na pomoč ciganko, da bi prerokovala iz kart. In naj poudarim, da sem te "cvetke" dobesedno prekopiral iz objav na SIOL-ovi spletni strani in da v njih ni kakih tiskovnih pomot, ki bi jih zagrešil jaz.

Pa nikarte misliti, da so te "cvetke" edine; ne, v komentarjih jih kar mrgoli. Čisto drugače umirjeno in olikano pa zvene komentariji "nasprotno" strani. Samo dva primera: »Kot je videti, Pahor niti ne bo prišel do tega, da bi sestavil vlado... Če pa jo bo levi trojček sestavil, jo bo vodil Golobič, kar pa definitivno je politika izključevanja. Dejstvo pa je, da bodo predčasne volitve najkasneje čez eno leto in da bo takrat SDS prepričljivo zmagala, saj smo ljudje spoznali, da SD in levi trojček ni imel namena delat za ljudi, ampak zgolj in samo zase.« Koliko je ta komentar realen, je seveda vprašanje, vendar boste iz tega, kar sledi, ugotovili, da le ni brez vsake podlage – o zadnji trditvi pa sploh ne bi dvomil. Drugi komentar pa je tale: »Nobena juha se ne poje tako vroča, kot se skuha, dajte času čas! Ko pride ta čas, boste hudičevo razočarani in takrat vas vse po vrsti, ki danes kritizirate prejšno vlado spomnim! Le da ne boste nekateri že predčasno kapitulirali!!!«

Analizo za nazaj – zakaj so volitve izpadle tako, kot so – bodo pač morale opraviti vsaka zase poražene stranke, pa tudi vsi tisti, ki bi sicer volili desnico, pa so raje ostali doma. Analizo za naprej pa je opravil zelo dobro dr. Bernard Nežmah v Mladini pod naslovom "Plen, skrb in mediji".

Volilni rezultat, v katerem sta dve najmočnejši stranki prejeli skupaj skoraj dve tretjini glasov, kaže, da tokrat nismo imeli volitev kot izbire političnih strank, ampak referendum, v katerem so se volivci odločali o podpori premieru **Janši**. To potrjuje že pogled na predvolilni trojček, za katerega se je izkazalo, da ga je najbolj združevala alternativna projekcija – biti Nejanša.

Še pred dnevi enotni trojček se vse bolj diferencira. Potem ko je **Borut Pahor** zavrnil jurišnika Zaresa **Franca Jurija**, je tokrat ustavil še predsednico LDS. Gospa **Katarina Kresal** je namreč razumela politiko v stilu NOB, ki je med zmagovalci uvedla dve kategoriji: partizane-prvoborce oziroma spomeničarje, ki so odšli v hosto že leta 1941, in preostale partizane, ki so v boj proti okupatorju vstopili z zamudo. SD, Zares in LDS so moderni prvoborci in dobijo večji kos volilnega plena, medtem ko De-susu, ki je nastopal na volitvah samostojno, pripadajo le kosti; v frazi starih Latincev: sero venientibus ossa.

Koncept vodje SD je tu bolj demokratičen: vsi člani potencialne koalicije so enakovredni, razlike izhajajo iz števila poslancev.

Tako kot voditeljica LDS je ravnal tudi prvak Zaresa **Gregor Golobič**, ki je volitve razumel kot zmago trojčka ter na nacionalki kot prvenstveno nalogo postavil spremembo zakona o RTVS. A že naslednji hip ga je hladno zavrnil Pahor, ko je dejal, da to zanj ni primarno, predvsem pa postavil, da bi zakon o RTVS spremenil samo v primeru, če bi dobil soglasje tudi opozicijskih strank. Njegovo sporočilo je bilo trpko za Golobičeve, saj mu je pribil, da je na volitvah zmagala SD in ne koalicija trojčka! In javnosti

demonstriral hkrati moč nad partnerji in politiko ženeroznosti do premagancev. Svojo politiko je napolnil še z gesto dobre volje, ko se je srečal s predsednikom SNS **Jelinčičem**. Zoper njega je zdaj udaril drugi Juri – **Aurelio Juri**. Mož, ki je pred volitvami zapustil poslansko kandidaturo SD, slekel strankarsko uniformo in kandidiral za poslanca italijanske narodnosti, se je takoj po porazu spet preoblekel v politika SD in ostro napadel svojega predsednika zaradi srečanja z Jelinčičem.

Po zmagi proti Janši se je Pahor znašel v spopadu z delom svojih zaveznikov: **Jankoviću** sporoča, da mu ni dolžan nekajkrat po 60 milijonov, Golobiču, da naj pozabi, da bo on vodil njegovo politiko, Kresalovi, da je le minorna partnerica, Jurijema, da imata sicer pravico do svojih radikalnosti, vendar bo sam vladal zmerno, združevalno. V tem spominja na pokojnega **Janeza Drnovška**, ki je bil v premierskih časih za razliko od svoje LDS bistveno bolj dojemljiv za sodelovanje s strankami Slovenske pomladi.

Če se vrnemo k vprašanju medijev, velja izpostaviti zadrego Golobiča, ki je na vprašanje voditelja in odgovornega urednika nacionalke **Rajka Geriča** v hipu izstrelil svoj predlog sprememb v zakonu o RTVS, medtem ko je ob problemu osrednjih dnevnikov onemel. Narave "Dela", ki je dan pred volilnim molkom pozval bralce k zamenjavi vlade, ni opredelil kot sporne manipulacije.

Poslednja manipulacija dela javnega mnenja je namreč sataniziranje nacionalke kot vladnega trobila. Ko naenkrat kot največji problem medijev izpostavlja RTVS, medtem ko odkritega političnega navijaštva, ki je v posameznih člankih

velo iz dnevnih časopisov, ne problematizira.

Resda imajo zasebni mediji pravico, da so pristranski, toda ali je to prototip novinarstva v najboljšem pomenu besede? Novinarstva kot samostojne profesije, ki javnosti predstavlja čim bolj objektivne uvide, tudi ostre kritike, nikoli pa se ne postavi kot navijač in podpornik ene izmed političnih opcij.

To je dediščina leta 1945, ko se je poklic urednikov in novinarjev skrčil na lik družbenopolitičnega delavca, ki je branil politiko partije in napadal sovražno emigracijo.

Ena izmed značilnosti predvolilne kampanje je bila minimaliziranje SNS in njenega predsednika Jelinčiča, ki je imel najmanj intervjujev po časnikih. Legitimni politik, ki zagovarja parlamentarne ideje patriotov in nacionalistov, velja za črno ovco. Mediji imajo kajpak pravico, da mu postavljajo neprijetna vprašanja, toda če ga ignorirajo, izbrisujejo dobro dvajsetino njegovih somišljenikov. S tem postavljajo vprašljivo ločnico med dobrimi in slabimi politiki. Ki se še najbolj kaže pri poročanju o izidu avstrijskih volitev. Nacionalni radio je tako poročal: Volitve naplavile desne ekstremiste, časopisi pa poročajo o uspehu skrajnih nacionalistov. Ta žaljivi in omalovažujoči ton negira demokracijo kot tako. Uspeh desnih strank je pač racionalen, saj ponujajo reševanje problemov, ki jih ostale stranke ignorirajo. Biti zadržan do priseljevanja tujcev resda ni gesta demokratičnosti še manj krščanske ljubezni, toda dokler se ne pretvori v fašistične postopke in zakone, je povsem legitimna.

Skrb za demokratičnost v zadevi javne televizije velja seveda hvaliti. Toda od politikov in medijskih kritikov bi človek pričakoval, da od vlade zahtevajo, da postavi vsaj en primer javnega časopisa, ki bi deloval po podobnih kriterijih kot javna televizija.

“Delo” je danes v veliki meri instrument pivskega barona

Boška Šrota. Greh po mnenju novih zmagovalcev leži na aktualni vladi, ki da je lastništvo predala Pivovarni Laško. Toda leta 2000 je po izvolitvi Bajukove vlade nekdanji politik LDS **Jože Lenič** kot direktor Kada delež Kada prodal Gorenju, ki mu je načeloval **Jože Stanič**, kasneje celo član Foruma 21. Da bi “Delo” izmaknili vplivu svojih političnih nasprotnikov, ga je krog okoli LDS v lepem delu privatiziral prek svojih gospodarskih podpornikov.

Ukvarjanje z izvirnim grehom je prazno licemerje, bolj smiselno bi bil premislek o potezi vlade, ki bi odkupila časnik in ga postavila kot tiskani pendant javni televiziji.

Medijski čut za pomembnost dogodkov je danes često disproporcionalen. Ko so na Finskem odvrteli film “Resnica o Patriji”, so za teden dni veliki mediji poslali dopisnike v Helsinke, da so dnevno poročali o pogledih finskih novinarjev, politikov in kriminalistov.

Takoj po volitvah se je izkazalo, da na nekaterih voliščih po Ljubljani niso v volilne imenike podpisovali volivcev. Na lepe oči si dobil glasovnico in jo vrge v skrinjico, pri čemer ostaja senca dvoma, če kdo izmed članov volilnih komisij ni zraven na skrivaj zmetal desetine glasovnic za svojega kandidata. Goljufija je seveda samo hipotetična, SDS je ocenila, da ni pragmatično, da se na postopke pritoži.

Kaj pa so storili mediji? Koliko reporterjev so poslali, da izprašajo udeležence? Da posnamejo pogovor s člani komisije, ki so prakticirali ta nezaslišani postopek, da morda pogledajo v zgodovino, če je na omenjenih voliščih od vekomaj takšna praksa, ali pa so jo uvedli samo tokrat, ali pa, da posnamejo nekaj intervjujev z volivci, kako je potekalo to domačijsko glasovanje.

Odgovor – nikogar.

Nežmahovi analizi za sklep ni kaj dosti dodati. Morebiti to, da so predvolilne obljube eno, ravnanje po volitvah pa drugo, kot je v Demokraciji zapisal Metod Berlec: »... jurišniki iz vrst tranzicijske levice pod vodstvom predsednika Zares Gregorja Golobiča in z njim povezani mnenjski voditelji že zahtevajo čistke na RTVS in Slovenski tiskovni agenciji. In to čeprav obe medijski hiši, če smo realni in objektivni /.../ niti približno nista desničarsko usmerjeni. Če pogledamo samo oddaje na RTVS, pa lahko prav hitro ugotovimo, da je prej nasprotno. Vendar za “slovenske staline” tudi to ni dovolj, kot nekoč si želijo, da se sliši samo njihov glas.« Sicer si pa kaj drugega ne morejo privoščiti, saj je njihova koalicija, ki jo imenujejo “trojček” (SD-Pahor, LSD-Kresalova. Zares-Golobič) dobro označena z začetnicami imen predsednikov: K(atarina)G(regor)B(orut), torej KGB, kar je bila zloglasna stalinska tajna policija. Dejstvo je, da že prvi teden po volitvah v medijih ni bilo več sledu o aferi “patrije” (oklepni avtomobili za vojsko), tudi revščina, ki je je bilo prej polno, je naenkrat izginila. Iz tega se vidi, da so take in podobne obtožbe bile iz trte izvite (dokazov namreč ni bilo nobenih) in namenjene zgolj predvolilni propagandi. Javna tajnost je, da so finskega novinarja podkupili, da je na finski televiziji nekatere pripadnike dosedanje vlade, vključno s predsednikom Janšo, obtožil jemanje podkupnine, spet brez najmanjšega dokaza. V resnici pa gre samo za užaljenost, da vojaškega posla ni dobila slovenska družba, ki je v rokah (post)komunistov, ki se jim je tako izmuznil masten zaslužek. Tako je bila vsa predvolilna propaganda zgrajena na umazani laži in obrekovanju. Toda tam, kjer ni poštenosti navzven, je ni tudi znotraj. Kar zabavno pa je gledati, kako se ti “zmagovalci” še pred imenovanjem mandatarja in oblikovanjem nove vlade, kregajo za ministrske stolčke. Če je njihova nepoštenost v predvolilnem boju vsem očitna, potem se ni čuditi, da se bodo tudi sčasoma med seboj gledali kot pes in mačka in jih tudi njihovi botri iz ozadja (Milan Kučan, Spomenka Hribar in Boško Šrot) ne bodo mogli obdržati na uzdi, še posebno ne Golobiča, ki se že zdaj obnaša, kot da je on absolutni zmagovalec na volitvah. Za Slovenijo je to sicer žalostno, pri vsem bo pa vsaj nekaj zabave, ko bomo videli, kako se bodo lasali med seboj. Za Slovenijo jim pa tako ni mar – zanima jih samo tisto, kar se da še “privatizirati”, kar pomeni: pokrasti. Tisto pač, kar je rekel Kidrič že pred 60 leti: »Čisto vseeno je, če ostano samo 10.000 Slovencev – važno je, da smo mi na oblasti.«

MOZAIK MOJEGA ŽIVLJENJA

Pohorje pri Mariboru je tako imenitno, da so o njem pisali že mnogi ljudje - učene glave - in porabili mnogo papirja in črnila. Moj predstojnik na mineraloškem zavodu ljubljanske univerze me je določil, da naj tudi jaz preiščem Pohorje in predložim spis za »svetovno nagrado«. Nekaj dni sva hodila skupaj, da sem spoznal način naročenega dela.

Pohorje

Nato sem hodil sam dve leti o počitnicah po več tednov po Pohorju. Hodil sem vsak dan od podnožja do vrha vedno po novih potih. Dvakrat sem ga na ta način obkrožil in spoznal veliko njegovih skrivnosti. Bil je to ognjenik, ki je deloval dolge dobe, sedaj pa pričajo o njegovi zgodovini le razne kamenine, ki jih je nekaj prinesel iz zemeljske globine.

Pri tem raziskovanju pridem nekoč popoldne ob treh do osamljene hišice že blizu vrha gore nad Vitanjem. Truden in lačen s težkim nahrbtnikom, polnim raznih vzorcev, kamnov, se oddahnem, ko zagledam koč. Posebno me je razveselilo, ko opazim nad vrati gostilniški izvesek. Prav ta trenutek stopi iz hiše žena z motiko na rami ter začne zaklepati vrata.

Prosim jo, naj malo počaka, da bi mi dala kaj jesti, ker že od zjutraj nisem nič jedel. »Nimam časa, meni se mudi na delo,« mi zabrusi vsa nejevoljna. Bil sem seveda v redovni obleki. Končno sem jo le preprosil, da mi da vsaj košček kruha. Spravi se, da mi pripravi kaj toplega. Med tem pogleda moj težki nahrbtnik in me vpraša, kaj pobiram.

»Kamneje,« ji odgovorim. - »Zares, kar povejte, kaj pobirate,« pravi. - »I, kamenje,« ji povem drugič. - »Ah, bežite, saj nisem več mlada, da bi se norčevali iz mene,« pravi nejevoljna. - »Če ne verjamete, pa poglejte.« Odvežem nahrbtnik in vzamem in njega par kosov v papir zavitih kamnov in ji pokažem. Tedaj me žena usmiljeno in milo pogleda ter ne reče nič več, ampak mi pripravi dobro kosilo, da sem se pošteno podprl. Ves čas me

je gledala z usmiljenjem, in kar na jok ji je šlo. Zdrava kmečka pamet ji je povedala, da se je fratrju, ki pobira kolekturo, do kraja zmešalo. Plačila ni sprejela.

Ta dogodek je šel po Pohorju kakor spomladni kašelj po ljudeh. Še sedaj vedo starejši ljudje povedati, kako se je nekoč nekemu frančiškanku, ki je pohajal po Pohorju, zmešalo, da je pobiral kamenje in ga nosil v nahrbtniku domov.

Zemeljski plaz pri Vorleku

Trboveljska premogovna družba je kopala premog že več ko pred sto leti pri Zagorju. Posledice rudarjenja so se kazale v tem, da se je zemlja na več mestih pogrezala v izpraznjene podzemeljske prostore; poslopja so se podirala in njive so postale nesposobne za obdelovanje. Ob vasi Vorlek je nastal zemeljski plaz, ki je zrušil nekaj poslopij ter spremenil vrtove in njive v močvirnato maso, ki se je pomikala v dolino. Deset let so že kmetje tožili rudarsko družbo - tedaj neke judovske bančnike iz Pariza - za odškodnino na posestvih.

Za razsodbo so klicali razne strokovnjake; bilo je pet raznih inženirjev in štirje profesorji z univerze. Trboveljska premogokopna družba je skrbno skrivala načrte, ki bi jasno pokazali njeno krivdo na plazovih, deloma pa na vse načine vplivala na strokovnjake, da bi razsodili v njen prid. Trboveljska je trdila, da je naravni plaz nastal brez njene krivde, dasi je bilo očitno, da so ga sprožila rudarska dela.

Tako so v prvi tožbi kmetje propadli. Iskali so novih dokazov in vložili novo tožbo. Za geološkega izvedenca je sodišče določilo že starejšega inž. Lipolda, bivšega referenta za rudarstvo na ministrstvu v Beogradu in mene.

Že pri skupnem ogledu na plaz sem spoznal, da bo Lipold oddal mnenje v korist Trboveljski. Je bil pač rudarski inženir. Prepričan je bil, da bom jaz storil isto. Dobil sem pa toliko geoloških dokazov, da je povzročilo plaz le rudarsko delo, da ni bilo o tem več dvoma. Za razpravo spiševa poročila in malo pred začetkom razprave si jih izmenoma prebereva. On je seveda trdil, da je to naravni plaz, dokazati pa ni mogel ne znal. Ko prebere moje poročilo, pravi ves poražen: »Vi dokazujete prav nasprotno, kaj bo pa zdaj?« Pravim mu, da jaz poročam le z geološkega stališča, on pa z rudarskega; naj ostane kar je, spreminjati ne moremo več.

Na razpravi sem z lahkoto dokazal svojo trditev, dasi me je poskušal dr. Benkovič, zastopnik Trboveljske, speljati v kako protislovje. Nasprotno so pa zastopniki kmetov inž. Lipolda tako zdelali, da je moral umolkniti in je zbežal med razpravo. Poraz za Trboveljsko. Razprava je bila zato preložena za par mesecev. Na drugo razpravo inž. Lipold sploh ni prišel. Poslal je le svoj zagovor. Že po prvi razpravi je Trboveljska družba

sprevidela, da je zanjo tožba zgubljena, dasi je skušala "mazati", kakor je pri takih prilikah navada. Ravnatelj družbe mi je ponudil lepo mineraloško zbirko velike vrednosti. Ker sem vedel, iz kakšnega namena jo ponuja, sem se mu zahvalil za dobro voljo; pojasnil sem mu, da

ne zbiram rudnin, že zato ne, ker upravljam mineraloško zbirko na Univerzi. Če je pa tako dober, da daruje zbirko Mineraloškemu zavodu Univerze, mu bo ta zelo hvaležen. Tako je tudi storil. Verjetno mu je bilo pozneje žal, ker s tem ni dosegel tega, kar je hotel – "mazati".
se nadaljuje

BARAGOVI DNEVI

Joliet 27. septembra, Lemont 28. septembra

misijonski pomenki

Pretekli mesec je prispelo pismo misijonarja, jezuita p. Janeza Mujdrica, ki deluje v Zambiji, Afrika, in piše:

Dolgo časa je, odkar sem pisal, a upam, da je vse dobro, saj tudi Sveto pismo pravi: Kdor ljubi Boga, se mu s-lej ali prej vse obrne na dobro.

19. avgusta je umrl naš predsednik Mwanawasa. Drugič ga je zadela možganska kap. Veliko smo molili zanj, da bi ozdravel. Pokopan je bil 3. septembra na

svoj 60. rojstni dan. Spet se je veliko molilo, tudi po tržnicah in po radiu se je slišala cerkvena glasba. Za Zambijo je citiranje Biblije in molitev nekaj normalnega. Krščanstvo ima s te strani velik vpliv na naše ljudi.

Pišem iz Kitwe, ki je 400 km severno od glavnega

POSTAGE
PAID AT
BOLINGBROOK
ILLINOIS

mesta Lusaka. Tukaj sem od začetka maja. Moje glavno delo je pouk religiozne vzgoje na novi katoliški univerzi. Odgovoren sem tudi za pastoralo katoliških študentov na tukajšnjem učiteljskišču, kjer se pripravljajo profesorji matematike, biologije, kemije in fizike. Delo z mladimi Zambijci me veseli, ker se dajo navdušiti.

Zdravje mi kar dobro služi, veliko berem. Trenutno berem knjigo M. J. Ryana, Stališča hvaležnosti (Atti-

tudes of Gratitude). Na kratko: Če iščemo, kar je dobro v vsakdanjem življenju, se tega dobrega veselimo, potem je tudi več zdravja in uspeha pri delu, dobrih odnosov in božje milosti.

Blagoslov vsem prijateljem misijonov in pozdrav!

p. Janez Mujdrica

Vsem bralcem lep pozdrav od vseh sodelujočih.

Marica Lavriša

DAROVI

ZA SVETE MAŠE: \$200: dr. M. Pavlovcic, F. Rabzel \$180: J. Dolinar; \$150: A. Hren; \$130: A. Govednik \$120: R. Leksan \$100: A. Janicijevich, S. Grm, E. Draksler, F. Krnicar, S. Levstik \$90: S. Vidmar \$80: J. Jarc, A. Babnik; \$70: J. Jakopic, I. Berlec, J. Plecnik, F. Markun, A. Burger, S. Mramor; \$60: J. Gerzel, F. Martincic, M. Jasnica, F. Kramer; \$55: F. Urankar; \$50: M. Lacijan, F. Lovsin, V. Gregorich, D. Kranjc, A. Vrenko, V. Globocnik, M. Tavcar, I. Graj; \$40: H. Gaser, O. Kalar, M. Fabian, L. Zupancic, A. Pozelnik, O. Kambic; \$30: K. Dreu, V. Kaplan, A. Lekan, B. Markun, J. Tompa, M. Vrhovnik, D. Chemas, M. Drobic, A. Ivanetic, E. Sirok, J. Zele, M. Simcic, M. Vodisek, J. Bancic, I. Sparovec, B. Nyberg, J. Cepon, A. Cupar, J. Smole; \$20: R. Pintar, J. Jurkovic, I. Kosir, M. Ovsenic, A. Pecelin-Novak, A. Dragar, M. Dular, M. Hozjan, J. Klamic, F. Sedlasek, M. Kozina, M. Stepec, M. Tiedman, I. Hauptman, A. Cebular, A. Nemeč, A. Oblak, J. Dolenc, M. Erdani, I. Hirschegger, J. Kacin, I. Dimnik, R. Safosnik, J. Divjak, M. Dolynka, R. Kozuk, F. Plut; \$10: V. Lindic, Z. Likozar, I. Modic, I. Tominec, dr. M. Gorensek, L. Burjes, A. Bolha, M. Raj, F. Rot, E. Zuzek, M. Grahor, J. Staut, A. Debevc, D. Puhek, M. Stropnik.

ZA NOVEMBRSEKE MAŠE IN MOLITVE (prišlo do 31. oktobra): \$200: F. Petrovic, F. Bizjak; \$100: F. Kurnik, S. Markun, V. Kolaric, M. Kostelev; \$80: M. Rems, A. Tisev; \$70: W. Kocinec; \$60: J. Knez, N. B. Kovacic, J. Berkopec; \$55: F. Snelar; \$50: H. Gaser, D. Nagode, M. Hozjan, M. Odar, V. Grah, M. Plutt, R. Safosnik; \$45: I. Hauptman; \$40: J. Androjna, I. Kunovar, L. Burjes, I. Glavac, A. Hren; \$34: I. Bancic; \$30: dr. M. Pavlovcic, M. Skubitz, A. Vogel, S. Grm, S. Jarem, P. Hren, A. Bolha, S. Vidmar, A. Burger, R. Kozuk; \$25: R. Leksan, J. Rus, M. Kramar, H. Klesin; \$20: M. Celestina, K. Dreu, A. Lekan, J. Jarc, I. Modic, dr. M. Gorensek, M. Martincic, K. Knez, J. Kaluza, J. Lomshek, dr. A. Rozman, A. Vogel, A. Vrenko, M. Jasnica, S. Vlastic, M. Tiedman, R. Drensek, M. Klement, M. Raj, L. Zupancic, J. Dolenc, I. Hirschegger, M. Rigler, J. Kacin, P. Jakopec, I. Florjancic, A. Malensek, M. Mencin-Petersen, E. Draksler, P. Remec, M. Stropnik, I. Antolin, I. Sparovec, I. Graj, B. Nyberg, I. Zerdin, M. Oplanic, A. Cupar, M. Strukelj; \$16: J. Jamnik; \$15: I. Kosir, J. Jakopic, D. Kranjc, M. Selak; \$10: V. Kaplan, M. Ovsenic, A. Pecelin-Novak, D. Strmscek, D. Velkavrh, F. Martincic, F. Sedlasek, S. Ferkul, M. Kozina, A. Ivanetic, E. Sirok, A. Rous, A. Govednik, M. Erdani, A. Pozelnik, F. Rot, I. Dimnik, J. Dolinar, S. Levstik, J. Smole, T. Zitnik; \$5: M. Lacijan, M. Grahor, D. Puhek.

ZA CERKEV: \$100: E. Draksler, J. Jeretina; \$50: F. Urankar, F. Lovsin, F. Krnicar; \$40: J. Zele; \$35: I. Hauptman; \$30: J. Hocevar, M. Ovnica; \$25: J. Jarc; \$23: M. Jasnica; \$20: A. Markosek, D. Chemas, M. Skubitz, J. Lomshek, A. Vrenko, J. Jamnik, R. Drensek, A. Oblak, J. Dolenc, M. Vodisek, M. Rems, A. Tisev, J. Dolinar, F. Markun; \$10: K. Dreu, Z. Likozar, J. Jakopic, J. Knez, A. Vogel, J. Kaluza, M. Tiedman, I. Hirschegger, A. Hren; \$5: A. Debevc, I. Florjancic, M. Oplanic; \$2: J. Jurkovic.

ZA SAMOSTAN: \$100: E. Draksler, J. Jeretina; \$60: J. Plecnik; \$35: I. Hauptman; \$30: S. Vidmar; \$20: F. Urankar, I. Kosir, J. Knez, dr. L. Lazar, A. Govednik, A. Bolha, M. Vodisek, M. Rems, A. Tisev, J. Dolinar, F. Markun; \$10: S. Ferkul, A. Ivanetic, E. Sirok, A. Vogel, D. Kranjc, J. Cepon; \$5: A. Debevc.

ZA APOSTOLAT SV. FRANČIŠKA: \$20: F. Wozniak, A. Vogel, dr. A. Rozman, L. & S. Kegel; \$15: I. Kosir; \$10: A. Markosek, A. Vogel, Sisters Mt. Assisi, D. & N. Heeg; \$5: A. Debevc.

ZA LUČKE: \$40: E. Draksler; \$20: A. Govednik; \$15: F. Urankar, I. Hauptman; \$10: K. Dreu, M. Koren, D. Chemas, V. Lavriša, J. Zele, J. Rus, M. Vodisek; \$9: R. Safosnik; \$6: M. Tiedman, I. Bancic, J. Cepon; \$5: J. Klamic, dr. M. Pavlovcic, A. Ivanetic, M. Erdani, A. Pozelnik, E. Zuzek, A. Debevc, I. Glavac, M. Tavcar, J. Berkopec, T. Zitnik; \$3: J. Jurkovic, J. Tompa, J. Knez, A. Vogel, A. Hren, M. Dolynka, M. Strukelj; \$2: M. Jasnica; \$1.50: J. Lomshek, J. Dolinar.

ZA MISIJONE: \$1,000: F. Krnicar; \$500: E. Draksler; \$100: J. Plecnik, J. Jakopic; \$80: J. Jeretina; \$50: A. Janicijevich; \$40: J. Dolinar; \$25: R. Leksan; \$20: A. Govednik, J. Dolenc, J. Knez, M. Vodisek, A. Cupar, J. Berkopec; \$10: A. Vogel, M. Skubitz, J. Lomshek, I. Glavac, J. Cepon; \$5: A. Debevc; \$4: M. Tiedman.

ZA BARAGOVO ZVEZO: \$100: I. Hauptman, E. Draksler; \$50: A. Babnik; \$20: M. Rems, A. Tiedman, J. Berkopec; \$10: M. Celestina, M. Erdani, I. Hirschegger, S. Ferkul, A. Vogel, I. Berlec, R. Drensek; \$5: J. Jurkovic, A. Debevc.

DAR LISTU AM: \$100: V. Kolaric, I. Hauptman; \$55: M. Stepec; \$50: M. Hozjan, M. Odar; \$40: F. Urankar, J. Gerzel, J. Jeretina; \$30: J. Smole, S. Vuksinic, E. Draksler, dr. T. Zargaj, A. Oblak; \$25: J. Jarc, dr. M. Pavlovcic, F. Toplak; \$20: I. Kosir, D. Chemas, O. Kalar, J. Knez, A. Vogel, S. Grm, A. Vogel, M. Zajec, A. Hren, V. Pregelj; \$15: J. Rus; \$10: R. Pintar, K. Dreu, V. Kaplan, A. Markosek, I. Buh, W. Kocinec, A. Bolha, A. Cebular, I. Hirschegger, Z. Likozar, M. Vrhovnik, S. Ferkul, R. Leksan, A. Ivanetic, A. Janicijevich, R. Knez, M. Tiedman, J. Kacin, F. Krnicar; \$5: M. Celestina, J. Klamic, H. Klesin, I. Sparovec, J. Berkopec, A. Nemeč, J. Staut, I. Bancic, A. Debevc, I. Glavac.

BOG POVRNI

NAŠIM DOBROTNIKOM!

NAŠI RAJNI:

HELENA YUNGBLUTH, Omaha, NE
JULIJANA GORENŠEK, Ft. Lauderdale, FL